

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про Конституційний Суд України

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 35, ст.376)(Із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 2147-VIII від 03.10.2017](#) , ВВР, 2017, № 48, ст.436 [№ 2509-VIII від 12.07.2018](#))

Цей Закон визначає порядок організації та діяльності Конституційного Суду України, статус суддів Конституційного Суду України, підстави і порядок звернення до нього, процедуру розгляду ним справ і виконання його рішень.

Розділ I

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

Глава 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

[Стаття 1.](#) Статус Конституційного Суду України

1. Конституційний Суд України (далі - Конституційний Суд або Суд) є органом конституційної юрисдикції, який забезпечує верховенство [Конституції України](#), вирішує питання про відповідність [Конституції України](#) законів України та у передбачених Конституцією України випадках інших актів, здійснює офіційне тлумачення [Конституції України](#), а також інші повноваження відповідно до [Конституції України](#).

[Стаття 2.](#) Засади діяльності Суду

1. Конституційний Суд здійснює свою діяльність на засадах верховенства права, незалежності, колегіальності, гласності, відкритості, повного і всебічного розгляду справ, обґрунтованості та обов'язковості ухвалених ним рішень і висновків.

[Стаття 3.](#) Нормативна основа діяльності Суду

1. Суд діє відповідно до повноважень, визначених [Конституцією України](#).

Порядок організації і діяльності Суду, порядок конституційного провадження, процедуру розгляду справ та виконання рішень і висновків установлює цей Закон.

2. Організацію внутрішньої роботи Суду та відповідні правила процедури розгляду ним справ установлює згідно з цим Законом [Регламент Конституційного Суду України](#) (далі - Регламент).

3. Суд ухвалює інші акти, що регламентують організацію його роботи, відповідно до цього Закону та [Регламенту](#).

[Стаття 4.](#) Місцезнаходження Конституційного Суду

1. Конституційний Суд знаходиться у місті Києві.

[Стаття 5.](#) Атрибути Зали засідань Суду

1. Невід'ємними атрибутами Зали засідань Суду є Державний Герб України та Державний Прапор України.

[Стаття 6.](#) Відкритість діяльності Суду

1. Розгляд справ на пленарних засіданнях Великої палати Конституційного Суду (далі - Велика палата), Сенату Конституційного Суду (далі - Сенат) здійснюється відкрито, за винятком закритої частини цих засідань, коли ухвалюється рішення, надається висновок, постановляється ухвала Суду.

Закрите пленарне засідання допускається, якщо розгляд справи на відкритому пленарному засіданні може призвести до розголошення державної таємниці та (або) іншої інформації, що охороняється законом.

2. Осіб, які виявили бажання бути присутніми на відкритій частині пленарного засідання Великої палати, Сенату, допускають до приміщення Суду та до Зали засідань Суду в порядку, встановленому [Регламентом](#).

3. Представники засобів масової інформації, акредитовані в Суді, можуть здійснювати відео- та фотофіксацію, вести аудіозапис відкритої частини пленарного засідання Великої палати, Сенату в порядку, встановленому [Регламентом](#).

Глава 2. ПОВНОВАЖЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ

[Стаття 7.](#) Повноваження Суду

1. До повноважень Суду належить:

1) вирішення питань про відповідність [Конституції України](#) (конституційність) законів України та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим;

2) офіційне тлумачення [Конституції України](#);

3) надання за зверненням Президента України або щонайменше сорока п'яти народних депутатів України, або Кабінету Міністрів України висновків про відповідність [Конституції України](#) чинних міжнародних договорів України або тих міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість;

4) надання за зверненням Президента України або щонайменше сорока п'яти народних депутатів України висновків про відповідність [Конституції України](#) (конституційність) питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою;

5) надання за зверненням Верховної Ради України висновку щодо додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпичменту в межах, визначених статтями [111](#) і [151 Конституції України](#);

6) надання за зверненням Верховної Ради України висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до [Конституції України](#) вимогам статей [157](#) і [158 Конституції України](#);

7) надання за зверненням Верховної Ради України висновку про порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим [Конституції України](#) або законів України;

8) вирішення питань про відповідність [Конституції України](#) та законам України нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим за зверненням Президента України згідно з частиною другою статті [137 Конституції України](#);

9) вирішення питань про відповідність [Конституції України](#) (конституційність) законів України (їх окремих положень) за конституційною скаргою особи, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України суперечить [Конституції України](#).

[Стаття 8.](#) Межі повноважень Суду

1. Суд розглядає питання щодо відповідності [Конституції України](#) (конституційності) чинних актів (їх окремих положень).

2. З метою захисту та відновлення прав особи Суд розглядає питання щодо відповідності [Конституції України](#) (конституційності) акта (його окремих положень), який втратив чинність, але продовжує застосовуватись до правовідносин, що виникли під час його чинності.

3. Суд не розглядає питання щодо відповідності законам України актів Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, актів інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, крім випадків, передбачених пунктом 28 частини першої статті 85 та частиною другою статті [137 Конституції України](#).

[Стаття 9.](#) Склад Суду

1. Склад Суду становить 18 суддів Конституційного Суду.

2. Президент України, Верховна Рада України та з'їзд суддів України призначають по шість суддів Конституційного Суду.

[Стаття 10.](#) Повноважність Суду

1. Суд є повноважним здійснювати конституційне провадження, якщо у його складі є щонайменше 12 суддів Конституційного Суду, які набули повноважень згідно зі статтею 17 цього Закону.

Глава 3. СУДДЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ

[Стаття 11.](#) Вимоги до судді Конституційного Суду

1. Суддею Конституційного Суду може бути громадянин України, який володіє державною мовою, на день призначення досяг сорока років, має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше п'ятнадцять років, високі моральні якості, є правником із визнаним рівнем компетентності.

2. Суддя Конституційного Суду України (далі - суддя Конституційного Суду або Суддя) у своїй діяльності та поза її межами дотримується встановлених Конституційним Судом стандартів професійної етики судді Конституційного Суду.

3. Суддя Конституційного Суду має відповідати критерію політичної нейтральності. Суддя не може належати до політичних партій чи професійних спілок, публічно виявляти прихильність до них, брати участь у будь-якій політичній діяльності.

Суддею Конституційного Суду, зокрема, не може бути призначена на посаду особа, яка на день призначення:

- 1) є членом або обіймає посаду в політичній партії, іншій організації, яка має політичні цілі або бере участь у політичній діяльності;
- 2) є обраною на виборну посаду в органі державної влади чи органі місцевого самоврядування, має представницький мандат;
- 3) бере участь в організації або фінансуванні політичної агітації чи іншої політичної діяльності.

Суддя Конституційного Суду не може суміщати свою посаду з будь-якою посадою в органі державної влади або органі місцевого самоврядування, органі професійного правничого самоврядування, зі статусом народного депутата України, депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної у місті, сільської, селищної ради, з іншим представницьким мандатом, з адвокатською діяльністю, з підприємницькою діяльністю, обіймати будь-які інші оплачувані посади, виконувати будь-яку іншу оплачувану роботу або отримувати іншу винагороду, за винятком здійснення викладацької, наукової чи творчої діяльності та отримання винагороди за неї, а також не може вводити до складу керівного органу чи наглядової ради юридичної особи, що має на меті одержання прибутку.

4. Особа, яка є власником акцій або володіє іншими корпоративними правами чи має інші майнові права або інший майновий інтерес у діяльності будь-якої юридичної особи, що має на меті одержання прибутку, на час перебування на посаді судді Конституційного Суду передає такі акції (корпоративні права) або інші відповідні права в управління незалежній третій особі (без права надання інструкцій такій особі щодо розпорядження такими акціями, корпоративними, іншими правами або інструкцій щодо реалізації прав, які з них виникають). Суддя Конституційного Суду може отримувати відсотки, дивіденди та інші пасивні доходи від майна, власником якого він є.

5. Стосовно осіб, які претендують на зайняття посади судді Конституційного Суду, за їх письмовою згодою проводиться спеціальна перевірка в порядку, встановленому [Законом України "Про запобігання корупції"](#).

На суддів Конституційного Суду поширюються відповідні вимоги та обмеження, встановлені для них [Законом України "Про запобігання корупції"](#).

[Стаття 12.](#) Конкурсні засади відбору кандидатур на посаду судді Конституційного Суду

1. Відбір кандидатур на посаду судді Конституційного Суду на конкурсних засадах щодо осіб, яких призначає Президент України, здійснює конкурсна комісія, яку створює Президент України.

Підготовку питання щодо розгляду на конкурсних засадах кандидатур на посаду судді Конституційного Суду у Верховній Раді України здійснює комітет, до предмета відання якого належать питання правового статусу Конституційного Суду України (далі - Комітет), у порядку, визначеному [Регламентом Верховної Ради України](#), з урахуванням положень цієї статті.

Підготовку питання щодо розгляду на конкурсних засадах кандидатур на посаду судді Конституційного Суду з ініціативою суддів України (далі - З'їзд) здійснює Рада суддів України.

2. Про початок конкурсу для відбору кандидатур на посаду судді Конституційного Суду оголошується на офіційному веб-сайті відповідно Президента України, Верховної Ради України, Ради суддів України не пізніше ніж за три місяці до дня закінчення строку повноважень чи досягнення граничного віку перебування на посаді судді Конституційного Суду або не пізніше одного місяця з дня виникнення вакансії на посаду судді Конституційного Суду в разі, якщо повноваження судді Конституційного Суду припинено чи його звільнено з посади з підстав, передбачених статтею [149-1 Конституції України](#).

3. Склад конкурсної комісії, створеної Президентом України, формується з числа правників з визнаним рівнем компетентності, які не беруть участі в конкурсному відборі на посаду судді Конституційного Суду.

4. Конкурсна комісія, Комітет, Рада суддів України упродовж одного місяця з дня оголошення про початок конкурсу в межах загального строку проведення конкурсу, передбаченого частиною шостою цієї статті, приймає заяви від осіб, які виявили намір обійняти посаду судді Конституційного Суду і відповідають встановленим [Конституцією України](#) вимогам.

До заяви особи, яка виявила намір обійняти посаду судді Конституційного Суду, додаються:

- 1) автобіографія;
- 2) мотиваційний лист, у якому викладаються мотиви бути призначеним суддею Конституційного Суду;
- 3) копія документа, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України;
- 4) документи, що підтверджують стаж професійної діяльності у сфері права;
- 5) декларація особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, декларація родинних зв'язків судді та декларація доброчесності судді;
- 6) копія диплома про вищу юридичну освіту (з додатками), здобуту в Україні, та/або копії документів про вищу юридичну освіту, здобуту за кордоном, разом із копіями документів, що підтверджують їх визнання в Україні, а також копії документів про науковий ступінь, вчене звання (за наявності);
- 7) письмова згода на обробку персональних даних та оприлюднення копій документів, визначених цією статтею, крім копії документа, визначеного пунктом 3 цієї частини;
- 8) заява про проведення перевірки, передбаченої [Законом України "Про очищення влади"](#), або висновок за результатами такої перевірки (за його наявності);
- 9) письмова згода на проведення спеціальної перевірки відповідно до закону;
- 10) інші документи, передбачені [Законом України "Про запобігання корупції"](#) для проведення спеціальної перевірки.

Конкурсна комісія, Комітет, Рада суддів України після закінчення строку прийняття заяв, передбачених цією частиною, встановлює відповідність осіб, які виявили намір обійняти посаду судді Конституційного Суду, встановленим [Конституцією України](#) та цим Законом вимогам.

Щодо кандидатів, які відповідають зазначеним вимогам, оприлюднюються їх автобіографії та мотиваційні листи, а також проводиться спеціальна перевірка у порядку, передбаченому [Законом України "Про запобігання корупції"](#). Стосовно кандидатів, призначення яких здійснюється З'їздом, організовує проведення спеціальної перевірки Рада суддів України.

5. За результатами вивчення документів та відомостей, наданих кандидатами, та співбесіди з ними конкурсна комісія, Комітет, Рада суддів України ухвалює рекомендацію щодо кожного кандидата на посаду судді Конституційного Суду.

Конкурсна комісія, Рада суддів України складають списки кандидатів, рекомендованих на посаду судді Конституційного Суду, на підставі яких суб'єкти призначення приймають відповідні рішення. Такі списки мають містити кількість кандидатур, яка щонайменше втричі перевищує кількість вакансій.

6. Загальний строк проведення конкурсу для відбору кандидатур на посаду судді Конституційного Суду становить два місяці.

[Стаття 13.](#) Порядок призначення судді Конституційного Суду Президентом України

1. За результатами конкурсної відбору Президент України видає указ про призначення на посаду судді Конституційного Суду.

2. Президент України призначає особу на посаду судді Конституційного Суду не пізніше трьох місяців із дня припинення повноважень або

звільнення з посади судді Конституційного Суду, якого призначив Президент України.

Стаття 14. Порядок призначення судді Конституційного Суду Верховною Радою України

1. Порядок призначення судді Конституційного Суду Верховною Радою України встановлюється [Регламентом Верховної Ради України](#).

Стаття 15. Порядок призначення судді Конституційного Суду з'їздом суддів України

1. За результатами конкурсного відбору З'їзд відкритим голосуванням більшістю голосів присутніх делегатів З'їзду включає кандидатури на посаду судді Конституційного Суду до бюлетеня для таємного голосування.

2. Призначеним на посаду судді Конституційного Суду вважається той кандидат, який у результаті таємного голосування одержав більшість голосів від числа обраних делегатів З'їзду.

Якщо за результатами голосування суддя Конституційного Суду не призначений, проводиться повторне голосування щодо двох кандидатів, які набрали більшу кількість голосів порівняно з іншими кандидатами.

3. З'їзд призначає особу на посаду судді Конституційного Суду не пізніше трьох місяців із дня припинення повноважень або звільнення з посади судді Конституційного Суду, якого призначив З'їзд.

4. Рішення З'їзду про призначення на посаду судді Конституційного Суду підписують головуючий на З'їзді та секретар.

5. Порядок скликання та порядок проведення з'їзду суддів України визначаються [Законом України "Про судоустрій і статус суддів"](#).

Стаття 16. Призначення і строк перебування на посаді судді Конституційного Суду

1. Суддя Конституційного Суду призначається на дев'ять років без права бути призначеним повторно.

Стаття 17. Набуття повноважень суддею Конституційного Суду

1. Суддя Конституційного Суду набуває повноважень з дня складення ним на спеціальному пленарному засіданні Суду присяги такого змісту: "Я (ім'я та прізвище), вступаючи на посаду судді Конституційного Суду України, урочисто присягаю на вірність Україні, бути незалежним, чесним і сумлінним при виконанні високих обов'язків судді Конституційного Суду України, забезпечувати верховенство [Конституції України](#), захищати конституційний лад держави, утверджуючи права та свободи людини".

2. Спеціальне пленарне засідання Суду відбувається за скликанням Голови Суду або судді Конституційного Суду, який виконує його обов'язки, не пізніше п'ятого робочого дня з дня призначення Судді на посаду.

3. Урочиста церемонія складення суддею Конституційного Суду присяги на спеціальному пленарному засіданні відбувається в Залі засідань Суду. Порядок урочистої церемонії встановлюється [Регламентом](#).

Стаття 18. Статус судді Конституційного Суду

1. Статус судді Конституційного Суду визначають [Конституція України](#) та цей Закон.

2. Особа набуває статусу судді Конституційного Суду з дня, що є наступним за днем призначення на посаду.

3. Повноваження судді Конституційного Суду та гарантії його діяльності не можуть бути обмежені при введенні воєнного чи надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях.

4. Суддя здійснює попередню підготовку питань, що їх розглядають Велика палата, Сенат, Колегія суддів Конституційного Суду України (далі - Колегія), та бере участь у розгляді справ.

5. Суддя Конституційного Суду може публічно висловлювати свою думку щодо суті лише тих справ, у яких Суд уже ухвалив рішення чи надав висновок.

6. Суддю Конституційного Суду під час перебування на посаді не може бути нагороджено державними нагородами України, відзнаками, спеціальними званнями України, а також будь-якими іншими нагородами, відзнаками, грамотами, за винятком нагородження за проявлену ним особисту мужність і героїзм в умовах, пов'язаних із ризиком для життя.

7. Опис і зразок посвідчення судді Конституційного Суду, судді Конституційного Суду у відставці встановлюється [Регламентом](#).

8. Посвідчення судді Конституційного Суду підписує Президент України. Посвідчення судді Конституційного Суду у відставці підписує Голова Суду.

Стаття 19. Мантия та нагрудний знак судді Конституційного Суду

1. Суддя Конституційного Суду на засіданнях у відкритій частині пленарного засідання Суду здійснює свої повноваження у мантиї та з нагрудним знаком.

2. Суддя Конституційного Суду має бути забезпечений мантиєю та нагрудним знаком за рахунок коштів Державного бюджету України.

3. Опис мантиї та нагрудного знака судді Конституційного Суду встановлюється [Регламентом](#).

Стаття 20. Припинення повноважень судді Конституційного Суду

1. Повноваження судді Конституційного Суду припиняються у разі:

1) закінчення строку його повноважень;

2) досягнення ним сімдесяти років;

3) припинення громадянства України або набуття ним громадянства іншої держави, що встановлено в порядку, визначеному законом;

4) набрання законної сили рішенням суду про визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим, визнання недієздатним або обмежено дієздатним;

5) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього за вчинення ним злочину;

6) смерті.

2. Припинення повноважень судді Конституційного Суду є підставою для припинення з ним трудових відносин, про що Голова Суду видає розпорядження.

Стаття 21. Звільнення з посади судді Конституційного Суду

1. Підставами для звільнення судді Конституційного Суду з посади є:

1) неспроможність виконувати свої повноваження за станом здоров'я, що підтверджується медичним висновком, який надає медична комісія, створена центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, за зверненням Голови Суду, а в разі його відсутності - заступника Голови Суду, а в разі відсутності обох - Судді, який виконує обов'язки Голови Суду;

2) порушення ним вимог щодо несумісності, визначених у частинах третій та четвертій статті 11 цього Закону. Питання порушення Суддею вимог щодо несумісності розглядається на спеціальному пленарному засіданні Суду за наявності висновку постійної комісії з питань регламенту та етики Суду. У разі підтвердження наявності обставин, що свідчать про порушення Суддею вимог щодо несумісності, Суддю попереджають про необхідність усунення таких обставин упродовж строку, встановленого Судом. Якщо Суддя не усунув обставин, що свідчать про порушення вимог несумісності, упродовж строку, встановленого Судом, Суд ухвалює рішення про його звільнення;

3) вчинення ним істотного дисциплінарного проступку, грубе чи систематичне нехтування своїми обов'язками, що є несумісним зі статусом судді Конституційного Суду або виявило його невідповідність займаній посаді. Питання про звільнення Судді з посади за такою підставою Суд розглядає на спеціальному пленарному засіданні за наявності висновку постійної комісії з питань регламенту та етики Суду;

4) подання ним заяви про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням.

Рішення про звільнення з посади судді Конституційного Суду Суд ухвалює щонайменше двома третинами від його конституційного складу.

2. Суддя Конституційного Суду може подати заяву про відставку за наявності стажу на посаді судді Конституційного Суду щонайменше чотири роки, заяву про відставку за станом здоров'я безвідносно до стажу на посаді, а також заяву про звільнення з посади за власним бажанням безвідносно до мотивів.

3. У разі подання суддею Конституційного Суду заяви про відставку або про звільнення за власним бажанням він продовжує здійснювати свої повноваження до ухвалення на спеціальному пленарному засіданні Суду відповідного рішення щодо його звільнення.

Суд ухвалює рішення про звільнення судді Конституційного Суду з посади протягом одного місяця з дня надходження відповідної заяви.

Стаття 22. Збори суддів Конституційного Суду

1. Збори суддів Конституційного Суду є організаційною формою суддівського самоврядування.

2. Збори суддів Конституційного Суду вирішують питання, які безпосередньо не пов'язані зі здійсненням конституційного провадження та не належать до питань, що їх вирішує Суд на своїх засіданнях.

Збори суддів Конституційного Суду є повноважними за умови присутності на них не менш як двох третин від загального складу Суду.

Збори суддів Конституційного Суду ухвалюють рішення більшістю голосів присутніх на зборах суддів Конституційного Суду відкритим голосуванням, якщо не ухвалено рішення про таємне голосування.

Стаття 23. Позасудова діяльність судді Конституційного Суду

1. Суддя Конституційного Суду може брати участь у науково-практичних конференціях, симпозіумах, фахових національних, міжнародних, інших заходах.

2. Суддя Конституційного Суду може здійснювати викладацьку, наукову або творчу діяльність.

Глава 4. ГАРАНТІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУДДІ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ

Стаття 24. Незалежність і недоторканність судді Конституційного Суду

1. Суддя Конституційного Суду здійснює свої повноваження, керуючись [Конституцією України](#) та цим Законом, на засадах верховенства права. Вплив на суддю Конституційного Суду у будь-який спосіб забороняється.

2. Суддя Конституційного Суду за межами обговорення справи при її розгляді в Суді не надає жодних пояснень щодо суті справ, які перебувають у провадженні Суду.

3. Суддю не може бути притягнуто до відповідальності за голосування у зв'язку з ухваленням Судом рішень та надання ним висновків, за винятком вчинення злочину або дисциплінарного проступку.

4. Суддю без згоди Суду не може бути затримано або утримувано під вартою чи арештом до винесення обвинувального вироку судом, за винятком затримання Судді під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину.

5. Подання про надання згоди на затримання, утримання під вартою чи арешт Судді вносить до Суду Генеральний прокурор або особа, яка здійснює його повноваження.

6. Рішення про надання згоди на затримання, утримання під вартою чи арешт Судді Суд ухвалює на спеціальному пленарному засіданні у формі постанови.

7. Суддя Конституційного Суду не може бути підданий приводу чи примусовому допровадженню до будь-якого органу або установи, крім суду.

8. Суддя Конституційного Суду, затриманий за адміністративне правопорушення або за підозрою у вчиненні діяння, за яке встановлена кримінальна відповідальність, має бути негайно звільнений після з'ясування його особи, за винятком:

1) якщо Суд надав згоду на затримання Судді у зв'язку з таким діянням;

2) якщо його затримано під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину.

Суд має бути негайно повідомлений про затримання Судді.

9. Судді Конституційного Суду про підозру у вчиненні кримінального правопорушення повідомляє Генеральний прокурор або особа, яка здійснює його повноваження.

Стаття 25. Гарантії безпеки судді Конституційного Суду та членів його сім'ї

1. Безпека судді Конституційного Суду та членів його сім'ї (батьків, чоловіка/дружини, дітей) перебуває під особливим захистом держави. Органи правопорядку вживають заходів задля безпеки Судді та членів його сім'ї за наявності відповідної заяви Судді.

2. Вчинені у зв'язку з діяльністю Судді посягання на його життя і здоров'я, погроза вбивством, насильством та вчинення таких самих дій щодо членів його сім'ї мають наслідком відповідальність, установлену законом.

Стаття 26. Винагорода судді Конституційного Суду

1. Винагорода судді Конституційного Суду встановлюється цим Законом.

2. Винагорода Судді складається з посадового окладу та доплат, встановлених для судді Верховного Суду, з урахуванням положень цього Закону.

(Абзац перший частини другої в редакції Закону [№ 2509-VIII від 12.07.2018](#))

Винагорода виплачується з дня, що є наступним за днем призначення Судді на посаду.

3. Посадовий оклад судді Конституційного Суду встановлюється у розмірі посадового окладу судді Верховного Суду.

До стажу роботи Судді, який дає право на доплату за вислугу років, зараховується також стаж професійної діяльності у сфері права.

(Частину третю доповнено абзацом другим згідно із Законом [№ 2509-VIII від 12.07.2018](#))

4. Суддям Конституційного Суду, які обіймають посади секретаря Колегії, виплачується щомісячна доплата у розмірі 5 відсотків посадового окладу Судді; заступника Голови Суду - 10 відсотків посадового окладу Судді; Голови Суду - 15 відсотків посадового окладу Судді.

Стаття 27. Щомісячне довічне грошове утримання судді Конституційного Суду у відставці або пенсії

1. Суддя Конституційного Суду у відставці отримує щомісячне довічне грошове утримання, яке виплачується у розмірі 50 відсотків винагороди судді Конституційного Суду.

2. У разі збільшення розміру винагороди судді Конституційного Суду відповідно здійснюється перерахунок раніше призначеного щомісячного довічного грошового утримання судді Конституційного Суду у відставці. Перерахунок щомісячного довічного грошового утримання здійснюється з усієї суми винагороди Судді з дня виникнення права на відповідний перерахунок.

3. Щомісячне довічне грошове утримання судді Конституційного Суду у відставці виплачується безвідносно до заробітку (прибутку), що його Суддя одержав після виходу у відставку. Щомісячне довічне грошове утримання судді Конституційного Суду у відставці виплачують органи Пенсійного фонду України за рахунок коштів Державного бюджету України.

4. Судді Конституційного Суду, який не має права на відставку, при досягненні пенсійного віку, встановленого законом, призначається пенсія на умовах, визначених [Законом України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування"](#) .

Стаття 28. Відпустка судді Конституційного Суду

1. Судді Конституційного Суду надається щорічна оплачувана відпустка тривалістю 30 робочих днів.

Стаття 29. Забезпечення посадових потреб Судді

1. Суддя Конституційного Суду забезпечується окремим кабінетом, робочим місцем, службовим транспортом та необхідними для роботи засобами.

Стаття 30. Наукові консультанти і помічники судді Конституційного Суду

1. Суддя Конституційного Суду має двох наукових консультантів і помічника, посади яких належать до посад патронатної служби.

Наукові консультанти і помічник виконують доручення Судді зі справ конституційного провадження і підпорядковані йому безпосередньо.

2. Призначення особи на посаду наукового консультанта, помічника Судді здійснює керівник Секретаріату Суду за поданням Судді.

За пропозицією Судді для зазначених осіб може бути встановлений строк випробування відповідно до вимог законодавства про працю.

3. На посаду наукового консультанта може бути призначена особа, яка є громадянином України, має вищу юридичну освіту, а також стаж

професійної діяльності у сфері права не менше трьох років та вільно володіє державною мовою.

4. Науковий консультант, помічник Судді працюють за строковим трудовим договором упродовж перебування Судді на посаді.

Звільнення наукового консультанта, помічника Судді із займаних посад відбувається з дотриманням передбачених законодавством про працю гарантій та з урахуванням законодавства про державну службу.

Науковий консультант, помічник Судді можуть бути звільнені із займаних посад достроково за поданням Судді.

5. До наукового консультанта, помічника Судді застосовуються ті самі, що й до Судді, обмеження щодо розголошення відомостей стосовно конституційних проваджень, які стали їм відомими у зв'язку з виконанням ними своїх обов'язків.

Стаття 31. Збереження звання судді Конституційного Суду

1. За суддею Конституційного Суду, який вийшов у відставку, зберігається звання судді Конституційного Суду.

2. Звання судді Конституційного Суду, а також право на отримання ним щомісячного довічного грошового утримання, якщо Суддя має стаж роботи, що дає йому право на відставку, зберігається за Суддею, повноваження якого припинено з підстав, встановлених пунктами 1, 2 частини першої статті [149-1 Конституції України](#), або якого звільнено з підстав, встановлених пунктами 1, 4 частини другої статті [149-1 Конституції України](#).

Глава 5. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ

Стаття 32. Організаційна структура Суду

1. У складі Суду діють Велика палата, два сенати та шість колегій.

2. Велика палата, сенати, колегії у межах визначених цим Законом повноважень щодо конституційного провадження діють як Конституційний Суд.

3. Представницькі, організаційні, розпорядчі функції здійснюють Голова Суду, заступник Голови Суду, секретарі колегій.

4. Велика палата, Сенат, Колегія мають статус органів Суду.

Стаття 33. Голова Суду

1. Голова Суду очолює Суд та організовує його діяльність.

2. Голова Суду:

1) здійснює загальне керівництво організацією роботи Суду та Секретаріату Суду;

2) скликає засідання, спеціальні пленарні засідання Суду, засідання, пленарні засідання Великої палати;

3) головує на засіданнях, спеціальних пленарних засіданнях Суду, засіданнях, пленарних засіданнях Великої палати;

4) входить до одного із сенатів і головує на його засіданнях;

5) здійснює розпорядження бюджетними коштами на утримання і забезпечення діяльності Суду відповідно до затвердженого Судом кошторису та контролює ефективність використання цих коштів Секретаріатом Суду;

6) виконує інші повноваження, передбачені цим Законом та [Регламентом](#).

3. Голова Суду представляє Суд у відносинах з органами державної влади, іншими державними органами України, органами місцевого самоврядування, юридичними особами всіх форм власності, а також з органами іноземних держав і міжнародних організацій.

4. Голову Суду обирають на спеціальному пленарному засіданні Суду зі складу суддів Конституційного Суду лише на один трирічний строк таємним голосуванням шляхом подання бюлетенів із будь-яким числом кандидатур, запропонованих суддями Конституційного Суду.

5. Для обрання Голови Суду на спеціальному пленарному засіданні Суду створюється комісія з числа суддів Конституційного Суду.

6. Головою Суду вважається обраний кандидат, за якого проголосувала більшість суддів Конституційного Суду від конституційного складу Суду.

Якщо запропоновано не більше двох кандидатів і Голову Суду не було обрано, проводяться нові вибори.

Якщо запропоновано більше двох кандидатів і жодного з них не було обрано, проводиться повторне голосування щодо двох кандидатів, які одержали найбільшу кількість голосів.

Якщо при повторному голосуванні Голову Суду не було обрано, проводяться нові вибори.

Під час голосування Суддя може проголосувати лише за одну кандидатуру.

7. За відсутності Голови Суду його обов'язки виконує заступник Голови Суду, а за відсутності обох - старший за віком Суддя.

8. У разі подання Головою Суду заяви про звільнення з посади Суд ухвалює рішення про дострокове звільнення з цієї посади, якщо за це проголосувала більшість суддів Конституційного Суду від конституційного складу Суду.

Стаття 34. Заступник Голови Суду

1. Заступник Голови Суду виконує за дорученням Голови Суду окремі його повноваження.

2. Заступника Голови Суду обирають за пропозицією Голови Суду лише на один трирічний строк таємним голосуванням шляхом подання бюлетенів у порядку, встановленому статтею 33 цього Закону.

3. Заступник Голови Суду входить до одного із сенатів і головує на його засіданнях.

4. У разі подання заступником Голови Суду заяви про звільнення з посади Суд ухвалює рішення про дострокове звільнення з цієї посади, якщо за це проголосувала більшість суддів Конституційного Суду від конституційного складу Суду.

Стаття 35. Велика палата

1. Велика палата діє у складі всіх суддів Конституційного Суду.

2. Велика палата розглядає питання щодо:

1) відповідності [Конституції України](#) (конституційності) законів України та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим;

2) офіційного тлумачення [Конституції України](#);

3) відповідності [Конституції України](#) чинних міжнародних договорів України або тих міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість;

4) відповідності [Конституції України](#) (конституційності) питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою;

5) додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпідменту в межах, встановлених статтями [111](#) і [151 Конституції України](#);

6) відповідності законопроекту про внесення змін до [Конституції України](#) вимогам статей [157](#) і [158 Конституції України](#);

7) порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим [Конституції України](#) або законів України;

8) відповідності нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим [Конституції України](#) та законам України;

9) відповідності [Конституції України](#) (конституційності) законів України (їх окремих положень) за конституційними скаргами у разі відмови Сенату від розгляду справи на розсуд Великої палати у випадках, визначених цим Законом.

3. До повноважень Великої палати також належить вирішення процедурних питань, що виникають під час конституційного провадження згідно з цим Законом.

Стаття 36. Сенат

1. Сенат діє у складі дев'яти суддів Конституційного Суду.

Якщо кількість суддів Конституційного Суду є меншою за 18, Сенат є повноважним за умови участі в ньому щонайменше шести суддів Конституційного Суду.

2. Склад сенатів формується на спеціальному пленарному засіданні Конституційного Суду шляхом жеребкування. Стосовно Голови Конституційного Суду та заступника Голови Конституційного Суду жеребкування не проводиться. Персональний склад сенатів затверджується постановою Конституційного Суду. Сенат розглядає справи за участю щонайменше шести суддів Конституційного Суду. На засіданнях сенатів головує відповідно Голова Конституційного Суду та заступник Голови Конституційного Суду, а у разі їх відсутності - старший за віком Суддя, що входить до складу відповідного Сенату.
3. Сенати утворюються у порядку, встановленому [Регламентом](#).
4. Сенат розглядає питання щодо відповідності [Конституції України](#) (конституційності) законів України (їх окремих положень) за конституційними скаргами, а також інші питання, визначені цим Законом.

[Стаття 37. Колегія](#)

1. Колегія діє у складі трьох суддів Конституційного Суду. Суд на спеціальному пленарному засіданні шляхом жеребкування утворює в межах сенатів колегії в порядку, встановленому [Регламентом](#). Один і той самий Суддя не може входити на постійній основі до складу кількох колегій. Суд затверджує персональний склад Колегії постановою. Якщо Колегія неповноважна за складом, до її складу тимчасово залучають Суддю з іншої Колегії в порядку, встановленому [Регламентом](#).
2. До повноважень Колегії належить вирішення питань щодо відкриття конституційного провадження у справі за конституційним поданням, конституційним зверненням, конституційною скаргою.
3. Колегія більшістю голосів від її складу постановляє ухвалу про відкриття конституційного провадження у справі або про відмову у відкритті конституційного провадження у справі.
4. Якщо Колегія постановила ухвалу про відкриття конституційного провадження у справі за конституційним поданням або за конституційним зверненням, секретар Колегії вносить пропозицію Голові Суду скликати засідання Великої палати для розгляду питань, пов'язаних із конституційним провадженням. Якщо Колегія постановила ухвалу про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним поданням або за конституційним зверненням, секретар Колегії передає конституційне подання або конституційне звернення на розгляд Великої палати для вирішення питання щодо відкриття конституційного провадження у справі.
5. Якщо Колегія постановила ухвалу про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою, секретар Колегії вносить пропозицію головному відповідного Сенату скликати його засідання для розгляду питань, пов'язаних із конституційним провадженням. Якщо Колегія не одностайно постановила ухвалу про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою, секретар Колегії передає конституційну скаргу на розгляд Сенату для вирішення питання про відкриття конституційного провадження у справі.
6. Одностайно постановлена ухвала Колегії про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою є остаточною.

[Стаття 38. Секретар Колегії](#)

1. Секретаря Колегії обирають у порядку, встановленому [Регламентом](#), із числа суддів Конституційного Суду, які входять до її складу.
2. Секретар Колегії:
 - 1) скликає засідання Колегії та головує на ньому;
 - 2) вносить пропозицію головному у Сенаті скликати відповідно засідання Сенату, пленарне засідання Сенату, а головному у Великій палаті - засідання Великої палати;
 - 3) виконує інші повноваження відповідно до цього Закону.

[Стаття 39. Засідання Суду, пов'язані з організаційною діяльністю](#)

1. Для вирішення питань, пов'язаних з організаційною діяльністю Суду, скликаються спеціальні пленарні засідання Суду та засідання Суду.
2. Виключно на спеціальних пленарних засіданнях Суду здійснюється:
 - 1) обрання Голови Суду, заступника Голови Суду;
 - 2) складання новопризначеними Суддями присяги;
 - 3) ухвалення рішення про надання згоди на затримання або утримання під вартою чи арештом Судді;
 - 4) винесення попередження Судді про необхідність усунення обставин, що свідчать про порушення ним вимог щодо несумісності;
 - 5) ухвалення рішення про звільнення Судді з посади відповідно до статті 21 цього Закону;
 - 6) ухвалення [Регламенту](#);
 - 7) затвердження персонального складу сенатів;
 - 8) утворення колегій, затвердження їх персональних складів.
3. Спеціальне пленарне засідання є повноважним, якщо на ньому присутні щонайменше 12 суддів Конституційного Суду, які набули повноважень відповідно до цього Закону. Така вимога не поширюється на спеціальне пленарне засідання, на якому новопризначені судді Конституційного Суду складають присягу.
4. На засіданнях Суд вирішує організаційні, фінансові, кадрові та інші питання внутрішньої діяльності Суду, не пов'язані з конституційним провадженням.

Засідання Суду є повноважним, якщо на ньому присутні щонайменше 10 суддів Конституційного Суду.

5. Рішення спеціального пленарного засідання, засідання ухвалює більшість суддів Конституційного Суду, які беруть у ньому участь, крім випадків, визначених цим Законом, у формі постанови.
6. Порядок проведення засідань та спеціальних пленарних засідань Суду встановлюється [Регламентом](#).

[Стаття 40. Постійні комісії Суду](#)

1. Допоміжними органами Суду з питань організації його внутрішньої діяльності є постійні комісії.
2. Суд на засіданні створює з числа суддів Конституційного Суду постійні комісії та затверджує положення про них.
3. Голову постійної комісії обирає комісія зі свого складу.

[Стаття 41. Науково-консультативна рада Суду](#)

1. Науково-консультативна рада утворюється при Конституційному Суді з числа висококваліфікованих фахівців у сфері права для підготовки наукових висновків з питань діяльності Конституційного Суду, що потребують наукового забезпечення.
2. Положення та склад Науково-консультативної ради затверджує Суд на своєму засіданні.

[Стаття 42. Доступ до публічної інформації в Суді](#)

1. Акти Конституційного Суду, засідання Суду та інформація щодо справ, які розглядає Суд, є відкритими, якщо інше не встановлено цим Законом. Ніхто не може бути обмежений у праві на отримання в Суді усної або письмової інформації про результати розгляду його справи. Будь-яка особа має право на вільний доступ до рішення Суду в порядку, встановленому цим Законом.
2. Інформація про конституційні подання, конституційні звернення, конституційні скарги, що надійшли до Суду, перебіг справи, дату і час засідання Сенату, Великої палати є відкритою та оприлюднюється на офіційному веб-сайті Суду, якщо інше не встановлено цим Законом.
3. Суд на своєму офіційному веб-сайті оприлюднює:

- 1) інформацію про конституційні подання, конституційні звернення, конституційні скарги;
 - 2) повідомлення про порядок денний пленарних засідань Великої палати та сенатів, прес-релізи, іншу інформацію;
 - 3) матеріали судових справ, ухвалені рішення або надані висновки щодо розглянутих Судом справ, окрім матеріалів закритої частини пленарних засідань Сенату чи Великої палати та матеріалів, які містять інформацію з обмеженим доступом;
 - 4) записи відеотрансляції відкритої частини пленарних засідань Суду;
 - 5) щорічну інформаційну доповідь Суду.
4. Суд надає інформацію за запитом відповідно до [Закону України "Про доступ до публічної інформації"](#). Інформація за запитом щодо матеріалів справи, яку розглядає Суд, не надається.
5. Оприлюднення та надання інформації за запитом забезпечує Секретаріат Суду.

[Стаття 43.](#) Щорічна інформаційна доповідь Суду

1. Упродовж першого кварталу кожного року Суд оприлюднює щорічну інформаційну доповідь за підсумками своєї діяльності та фінансового забезпечення у попередньому році.
2. Текст щорічної інформаційної доповіді Суд затверджує на своєму засіданні.
3. Порядок підготовки щорічної інформаційної доповіді, її розгляду та затвердження, строки її оприлюднення встановлюється [Регламентом](#).
4. Суд надсилає щорічну інформаційну доповідь Верховній Раді України, Президентові України, Кабінетові Міністрів України, Верховному Суду, Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини.

[Стаття 44.](#) Секретаріат Суду

1. Секретаріат Суду (далі - Секретаріат) здійснює організаційне, аналітичне, юридичне, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення діяльності Суду.
2. Секретаріат:
 - 1) забезпечує підготовку та проведення засідань колегій, засідань і пленарних засідань сенатів та Великої палати, засідань і спеціальних пленарних засідань Суду;
 - 2) забезпечує діяльність Голови Суду, заступника Голови Суду, секретарів колегій, суддів Конституційного Суду;
 - 3) забезпечує офіційне оприлюднення актів Суду;
 - 4) надсилає акти Суду згідно з частиною шостою статті 88 цього Закону;
 - 5) надсилає відповідні акти Суду до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну правову політику, для внесення до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та опублікування в Офіційному віснику України;
 - 6) здійснює реєстрацію та попередню перевірку всіх форм звернень, що надійшли до Суду, готує попередні висновки про наявність підстав для відкриття конституційного провадження у справі або відмови у відкритті конституційного провадження;
 - 7) здійснює офіційне спілкування із суб'єктами звернень до Суду, учасниками конституційного провадження та особами, залученими до участі у конституційному провадженні;
 - 8) може брати участь у підготовці проектів нормативних актів, що стосуються питань діяльності Суду;
 - 9) забезпечує діяльність постійних комісій Суду, Науково-консультативної ради Суду;
 - 10) здійснює контроль за своєчасним надходженням документів, матеріалів та іншої інформації у конкретній справі, яку готує до розгляду або розглядає Суд, а також документів, матеріалів та іншої інформації, вилучених Суддею-доповідачем у справі згідно з цим Законом;
 - 11) узагальнює практику виконання актів Суду;
 - 12) виконує інші завдання, передбачені цим Законом та [Регламентом](#).
3. Секретаріат очолює керівник Секретаріату, якого Суд призначає на посаду та звільняє з посади за поданням Голови Суду. Кандидат на посаду керівника Секретаріату повинен мати вищу юридичну освіту та відповідати кваліфікаційним вимогам, передбаченим Законом України ["Про державну службу"](#) для осіб, які претендують на зайняття посади державної служби [категорії "А"](#).
(Частина третя статті 44 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2147-VIII від 03.10.2017](#))
4. Керівник Секретаріату має першого заступника, заступників, яких Суд призначає на посаду та звільняє з посади за поданням Голови Суду. Кандидати на посади першого заступника та заступників керівника Секретаріату мають відповідати кваліфікаційним вимогам, передбаченим Законом України ["Про державну службу"](#) для осіб, які претендують на зайняття посади державної служби [категорії "А"](#).
5. У складі Секретаріату діє служба судових розпорядників.
6. Державних службовців, інших працівників Секретаріату призначає на посади та звільняє з посад керівник Секретаріату, крім тих, кого призначає на посаду та звільняє з посади Суд, у порядку, встановленому законодавством про державну службу та про працю.
7. Розмір посадового окладу державних службовців, інших працівників Секретаріату, працівників патронатних служб встановлюється у розмірі посадового окладу відповідних посад апарату Верховного Суду з коефіцієнтом 1,25.
(Частина сьомою статті 44 в редакції Закону [№ 2147-VIII від 03.10.2017](#))
8. Патронатна служба Судді створюється у складі Секретаріату. Заробітна плата працівникам патронатної служби Судді виплачується з фонду оплати праці Секретаріату.
9. Порядок проходження державної служби, права, обов'язки і відповідальність державних службовців, працівників патронатної служби Судді встановлюються і визначаються у законодавстві про державну службу та про працю з урахуванням особливостей, що містяться в цьому Законі та [Регламенті](#).
10. Положення про Секретаріат, його структуру і штатний розпис затверджує Суд за поданням керівника Секретаріату.

[Стаття 45.](#) Архів Суду

1. Матеріали діяльності Суду зберігаються в Архіві Суду.
2. Матеріали справ, щодо яких Суд ухвалив рішення або надав висновок, зберігаються в Архіві Суду 100 років. Рішення та висновки Суду з особистими підписами суддів Конституційного Суду зберігаються в Архіві Суду безстроково.
3. Положення про Архів Суду затверджує Суд.

[Стаття 46.](#) Бібліотека Суду

1. Для забезпечення Суду науковою та іншою спеціальною літературою діє Бібліотека Суду.
2. Положення про Бібліотеку Суду затверджує Суд.

[Стаття 47.](#) Офіційне видання Суду

1. Офіційним виданням Суду є "Вісник Конституційного Суду України".
2. Видання "Вісника Конституційного Суду України" забезпечує редакційна рада, склад якої затверджує Суд.

Глава 6. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ

[Стаття 48.](#) Гарантії фінансової незалежності Суду

1. Видатки на фінансове забезпечення діяльності Суду визначаються окремим рядком у Державному бюджеті України. Видатки на фінансове забезпечення діяльності Суду не можуть бути скорочені в поточному бюджетному періоді. Обсяг видатків на фінансування діяльності Суду в наступному році не може бути меншим за обсяг видатків у попередньому фінансовому році.
2. Суд відповідно до [Бюджетного кодексу України](#) здійснює функції головного розпорядника коштів Державного бюджету України щодо фінансового забезпечення своєї діяльності.

[Стаття 49.](#) Майно та статус Суду як юридичної особи

1. Будівля, інше нерухоме майно та рухоме майно, що передані Суду для забезпечення його діяльності, є державною власністю і не можуть бути вилучені або передані іншим органам державної влади чи органам місцевого самоврядування без згоди Суду.

2. Суд є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням.

Розділ II

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Глава 7. ЗВЕРНЕННЯ ДО КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ

[Стаття 50.](#) Форми звернення до Суду

1. Формами звернення до Суду є конституційне подання, конституційне звернення, конституційна скарга.

[Стаття 51.](#) Конституційне подання

1. Конституційним поданням є подане до Суду письмове клопотання щодо:

1) визнання акта (його окремих положень) неконституційним;

2) офіційного тлумачення [Конституції України](#).

2. У конституційному поданні зазначаються:

1) суб'єкт права на конституційне подання;

2) відомості про представника суб'єкта права на конституційне подання;

3) документи і матеріали, на які посилається суб'єкт права на конституційне подання, із зазначенням повного найменування, номера, дати ухвалення, джерела офіційного видання акта;

4) перелік документів і матеріалів, що додаються.

3. У конституційному поданні щодо конституційності акта (його окремих положень) зазначаються акт (його конкретні положення), що належить перевірити на відповідність [Конституції України](#), та конкретні положення [Конституції України](#), на відповідність яким належить перевірити акт (його окремі положення), а також обґрунтування тверджень щодо неконституційності акта (його окремих положень).

4. У конституційному поданні щодо офіційного тлумачення [Конституції України](#) зазначаються конкретні положення [Конституції України](#), які потребують офіційного тлумачення, та обґрунтування підстав, які спричинили потребу в тлумаченні.

[Стаття 52.](#) Суб'єкт права на конституційне подання

1. Відповідно до [Конституції України](#) суб'єктами права на конституційне подання є: Президент України, щонайменше сорок п'ять народних депутатів України, Верховний Суд, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Верховна Рада Автономної Республіки Крим.

2. Заява народного депутата України про відкликання свого підпису під конституційним поданням не має юридичних наслідків.

[Стаття 53.](#) Конституційне звернення

1. Конституційним зверненням є подане до Суду письмове клопотання про надання висновку щодо:

1) відповідності [Конституції України](#) чинного міжнародного договору України або міжнародного договору, що вноситься до Верховної Ради України для надання згоди на його обов'язковість;

2) відповідності [Конституції України](#) (конституційності) питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою;

3) додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту;

4) відповідності законопроекту про внесення змін до [Конституції України](#) вимогам статей [157](#) і [158 Конституції України](#);

5) порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим [Конституції України](#) або законів України;

6) відповідності нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим [Конституції України](#) та законам України.

2. У конституційному зверненні зазначаються:

1) суб'єкт права на конституційне звернення;

2) відомості про представника суб'єкта права на конституційне звернення;

3) документи і матеріали, на які посилається суб'єкт права на конституційне звернення, із зазначенням повного найменування, номера, дати ухвалення, джерела офіційного видання акта;

4) перелік документів і матеріалів, що додаються.

3. У конституційному зверненні про відповідність [Конституції України](#) міжнародного договору зазначаються конкретні положення договору, які належить перевірити на відповідність [Конституції України](#), та конкретні положення [Конституції України](#), на відповідність яким належить перевірити договір, а також обґрунтування тверджень щодо неконституційності міжнародного договору (його окремих положень).

4. У конституційному зверненні про відповідність [Конституції України](#) (конституційність) питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою, зазначаються ті питання, конституційність яких оспорується, та конкретні положення [Конституції України](#), на відповідність яким належить перевірити ці питання, а також обґрунтування тверджень щодо невідповідності [Конституції України](#) (неконституційності) питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою.

5. До конституційного звернення щодо додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту додаються:

1) матеріали щодо ініціювання питання про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту;

2) документи про створення та роботу спеціальної тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України для проведення розслідування, висновки і пропозиції цієї комісії;

3) матеріали про розгляд Верховною Радою України висновків і пропозицій відповідної тимчасової слідчої комісії;

4) рішення Верховної Ради України про звинувачення Президента України у вчиненні державної зради або іншого злочину;

5) рішення Верховної Ради України про звернення до Конституційного Суду.

6. У конституційному зверненні про порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим [Конституції України](#) або законів України зазначається обґрунтування тверджень щодо порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим [Конституції України](#) або законів України.

7. У конституційному зверненні щодо відповідності нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим [Конституції України](#) та законам України зазначаються акт Верховної Ради Автономної Республіки Крим (його конкретні положення), що належить перевірити на відповідність [Конституції України](#) та законам України, та конкретні положення [Конституції України](#) та законів України, на відповідність яким належить перевірити акт Верховної Ради Автономної Республіки Крим (його окремі положення), а також обґрунтування тверджень щодо невідповідності [Конституції України](#) та законам України акта Верховної Ради Автономної Республіки Крим (його окремих положень).

[Стаття 54.](#) Суб'єкт права на конституційне звернення

1. Суб'єктами права на конституційне звернення є:

1) Президент України - за пунктами 1, 2, 6 частини першої статті 53 цього Закону, що впливає із статей [137](#), [151 Конституції України](#);

2) Верховна Рада України - за пунктами 3, 4, 5 частини першої статті 53 цього Закону, що впливає з пункту 28 частини першої статті [85](#), статей [151](#), [159 Конституції України](#);

3) Кабінет Міністрів України - за пунктом 1 частини першої статті 53 цього Закону, що впливає із статті [151 Конституції України](#);

4) щонайменше сорок п'ять народних депутатів України - за пунктами 1, 2 частини першої статті 53 цього Закону, що впливає із статті [151 Конституції України](#).

2. Заява народного депутата України про відкликання свого підпису під конституційним зверненням не має юридичних наслідків.

Стаття 55. Конституційна скарга

1. Конституційною скаргою є подане до Суду письмове клопотання щодо перевірки на відповідність [Конституції України](#) (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу.

2. У конституційній скарзі зазначаються:

- 1) прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) громадянина України, іноземця чи особи без громадянства, адреса зареєстрованого місця проживання особи (для іноземця чи особи без громадянства - місця перебування) або повна назва та місцезнаходження юридичної особи, а також номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі є;
- 2) відомості про уповноважену особу, що діє від імені суб'єкта права на конституційну скаргу;
- 3) короткий виклад остаточного судового рішення, в якому було застосовано відповідні положення закону України;
- 4) опис перебігу розгляду відповідної справи в судах;
- 5) конкретні положення закону України, які належить перевірити на відповідність [Конституції України](#), та конкретні положення [Конституції України](#), на відповідність яким належить перевірити закон України;
- 6) обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих [Конституцією України](#) прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону;
- 7) відомості про документи і матеріали, на які посилається суб'єкт права на конституційну скаргу, із наданням копій цих документів і матеріалів;
- 8) перелік документів і матеріалів, що додаються.

Копія остаточного судового рішення у справі суб'єкта права на конституційну скаргу має бути засвідчена в установленому порядку судом, що його ухвалив.

Стаття 56. Суб'єкт права на конституційну скаргу

1. Суб'єктом права на конституційну скаргу є особа, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України (його окремі положення) суперечить [Конституції України](#).

До суб'єктів права на конституційну скаргу не належать юридичні особи публічного права.

2. Конституційну скаргу фізична особа підписує особисто.

Якщо суб'єктом права на конституційну скаргу є дієздатна фізична особа, яка за станом здоров'я або фізичною вадою не в змозі особисто підписати конституційну скаргу, її підписує уповноважена в установленому законом порядку особа, що діє від її імені.

3. Конституційну скаргу юридичної особи підписує уповноважена на це особа, повноваження якої має бути підтверджено установчими документами цієї юридичної особи та актом про призначення (обрання) на посаду уповноваженої особи.

Глава 8. ПОРЯДОК ПРИЙНЯТТЯ ЗВЕРНЕНЬ ДО КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ

Стаття 57. Попередня перевірка звернень до Суду

1. Звернення до Суду надсилаються поштою або подаються безпосередньо до Секретаріату.

2. Попередню перевірку звернень до Суду здійснює Секретаріат.

3. Якщо конституційна скарга за формою не відповідає вимогам цього Закону, керівник Секретаріату повертає її суб'єкту права на конституційну скаргу.

Повернення конституційної скарги не перешкоджає повторному зверненню до Суду з дотриманням вимог цього Закону.

Стаття 58. Розгляд звернень до Суду у колегіях

1. Розгляд звернення до Суду здійснюється у Колегії, до складу якої входить відповідний Суддя-доповідач.

Стаття 59. Суддя-доповідач у справі

1. Суддя-доповідач у справі визначається шляхом розподілу звернень до Суду між Суддями по чергову, в алфавітному порядку з урахуванням прізвища, імені та по батькові, за датою надходження та номером реєстрації безвідносно до форми звернення у порядку, встановленому [Регламентом](#).

2. Якщо Суддя-доповідач не може з поважних причин (через хворобу, відрядження, відпустку тощо) упродовж трьох місяців здійснювати підготовку матеріалів справи до розгляду або його заяву про самовідвід чи заяву про відвід задоволено, секретар Колегії, до складу якої він входить, вносить на розгляд цієї Колегії пропозицію про заміну Судді-доповідача. Якщо неможливо замінити Суддю-доповідача іншим Суддею цієї Колегії, секретар Колегії вносить Голові Суду чи заступникові Голови Суду пропозицію передати справу до іншої Колегії.

3. Якщо декілька конституційних проваджень об'єднано в одне, може бути призначений один Суддя-доповідач.

4. Суддя-доповідач:

- 1) вивчає порушені у зверненні питання і готує матеріали на розгляд Колегії, Сенату, Великої палати;
- 2) витребує документи, матеріали, інші відомості, що стосуються справи, від суб'єкта звернення, Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, Генерального прокурора, судів, інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, посадових осіб, підприємств, установ, організацій усіх форм власності, політичних партій, громадських об'єднань;
- 3) дає доручення відповідним підрозділам Секретаріату та встановлює строки їх виконання;
- 4) залучає спеціалістів для консультацій, дослідження документів;
- 5) вносить на розгляд Сенату, Великої палати пропозиції щодо призначення експертизи у справі, залучення до участі в конституційному провадженні спеціалістів, виклику посадових осіб, експертів, спеціалістів, свідків, уповноважених осіб, які діють від імені суб'єкта права на звернення, а також громадян, участь яких може сприяти об'єктивному та повному розгляду справи;
- 6) здійснює інші повноваження, визначені [Регламентом](#).

5. Якщо Суддя-доповідач вважає, що у відкритому конституційному провадженні за конституційною скаргою існують визначені статтею 68 цього Закону підстави для передачі справи на розгляд Великої палати, він вносить на розгляд Сенату проект ухвали про відмову Сенату від розгляду справи на розсуд Великої палати.

Стаття 60. Конфлікт інтересів та відвід (самовідвід) Судді

1. Суддя Конституційного Суду не може брати участі у підготовці, розгляді та прийнятті рішень, виконувати інші повноваження у питаннях, щодо яких у нього наявний реальний чи потенційний конфлікт інтересів.

2. У разі наявності у судді Конституційного Суду реального чи потенційного конфлікту інтересів він повинен протягом одного робочого дня письмово поінформувати про це Суд та заявити самовідвід.

3. З тих самих підстав відвід судді Конституційного Суду можуть заявити особи, які є учасниками конституційного провадження.

4. Відвід (самовідвід) застосовується, зокрема, якщо:

- 1) Суддя безпосередньо або опосередковано заінтересований у результаті розгляду справи;
- 2) Суддя є членом сім'ї або близьким родичем осіб, які беруть участь у справі;
- 3) є інші обставини, що викликають сумнів в об'єктивності та неупередженості Судді.

5. Заява про відвід (самовідвід) подається у письмовій формі та розглядається Судом у порядку, встановленому [Регламентом](#).

Примітка. Терміни "реальний конфлікт інтересів", "потенційний конфлікт інтересів" вживаються у значенні, наведеному в [Законі України "Про запобігання корупції"](#).

Глава 9. ВІДКРИТТЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ

Стаття 61. Відкриття конституційного провадження у справі

1. Питання щодо відкриття конституційного провадження у справі вирішуються на засіданнях колегій, сенатів, Великої палати.

2. Ухвалу про відкриття конституційного провадження у справі за конституційним поданням, конституційним зверненням постановляє:

1) Колегія;

2) Велика палата - у разі незгоди з ухвалою Колегії про відмову у відкритті конституційного провадження у справі.

3. Ухвалу про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою

постановляє:

1) Колегія;

2) Сенат - у разі незгоди з ухвалою Колегії про відмову у відкритті конституційного провадження у справі, постановленою неодностайно.

4. Ухвалу про відкриття конституційного провадження у справі або про відмову у відкритті конституційного провадження у справі Колегія постановляє не пізніше одного місяця з дня визначення Судді-доповідача. Зазначений строк може бути подовжено на засіданні Великої палати за клопотанням Судді-доповідача чи головуючого в Сенаті.

5. Справу, за якою відкрито конституційне провадження, розглядає відповідно Сенат або Велика палата на пленарному засіданні в порядку та строк, встановлені цим Законом.

6. Дату розгляду справи Сенатом, Великою палатою визначає відповідно Голова Суду, заступник Голови Суду.

7. Суб'єкт звернення має бути повідомлений про відкриття конституційного провадження у справі в десятиденний строк з дня постановлення ухвали про відкриття конституційного провадження у справі.

Стаття 62. Підстави для відмови у відкритті конституційного провадження у справі

1. Підставами для відмови у відкритті конституційного провадження у справі є:

1) звернення до Суду неналежним суб'єктом;

2) неналежність до повноважень Суду питань, порушених у конституційному поданні, конституційному зверненні, конституційній скарзі;

3) невідповідність конституційного подання чи конституційного звернення вимогам, передбаченим цим Законом;

4) неприйнятність конституційної скарги;

5) втрата чинності актом (його окремими положеннями), щодо якого порушено питання відповідності [Конституції України](#), крім випадків, передбачених частиною другою статті 8 цього Закону;

6) наявність рішення, висновку Суду щодо того самого предмета конституційного подання, конституційного звернення, конституційної скарги, а також ухвал Суду про відмову у відкритті конституційного провадження у справі або про закриття конституційного провадження у справі, якщо їх постановлено на підставі пунктів 1, 2 цієї частини.

Стаття 63. Припинення розгляду звернень до Суду

1. Звернення до Суду безвідносно до його форми може бути відкликано за письмовою заявою суб'єкта звернення, який його подав до Суду, в будь-який час після відкриття конституційного провадження, але до переходу Суду в закриту частину пленарного засідання для ухвалення рішення чи надання висновку.

2. Ухвалу про закриття конституційного провадження у справі за зверненням, стосовно якого подано заяву про відкликання, постановляє:

1) Велика палата на пленарному засіданні - у справах за конституційним поданням, конституційним зверненням, а також за конституційною скаргою (у разі відмови Сенату від розгляду справи на розсуд Великої палати);

2) Сенат на пленарному засіданні - у справах за конституційною скаргою.

3. Якщо Сенат чи Велика палата вважає, що порушені у конституційній скарзі питання мають особливе суспільне значення для захисту прав людини, Суд може відмовити у припиненні розгляду такої скарги навіть у разі подання суб'єктом права на конституційну скаргу заяви про її відкликання.

4. Сенат чи Велика палата закриває конституційне провадження у справі, якщо під час пленарного засідання будуть виявлені підстави для відмови у відкритті конституційного провадження, передбачені статтею 62 цього Закону.

5. Відставка за власним бажанням Президента України, якому пред'явлено звинувачення, є підставою для закриття конституційного провадження у справі щодо додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпичменту.

Глава 10. РОЗГЛЯД СПРАВ У КОНСТИТУЦІЙНОМУ СУДІ

Стаття 64. Форми конституційного провадження

1. Справи, конституційне провадження щодо яких відкрито, Суд розглядає в порядку письмового або усного провадження.

2. Основною формою розгляду справ у Суді є письмове провадження.

Форму провадження визначає Сенат, Велика палата.

3. У справі, яку Суд розглядає в порядку письмового провадження, окремі питання можуть розглядатися в порядку усного провадження.

Стаття 65. Засідання та пленарні засідання

1. Розгляд справ, конституційне провадження щодо яких відкрито, здійснюється на пленарних засіданнях сенатів, Великої палати.

2. Порядок проведення засідань, пленарних засідань встановлюється цим Законом та [Регламентом](#).

3. На засіданнях та пленарних засіданнях Великої палати, Сенату головує Голова Суду чи заступник Голови Суду, а у разі їх відсутності - старший за віком Суддя.

Стаття 66. Засідання та пленарні засідання Великої палати

1. Велика палата на засіданнях розглядає питання щодо відкриття або відмови у відкритті конституційного провадження у справах за конституційним поданням, конституційним зверненням у разі постановлення Колегією ухвали про відмову у відкритті конституційного провадження у справі.

2. Засідання Великої палати є повноважним, якщо на ньому присутні щонайменше 12 суддів Конституційного Суду.

3. Ухвала Великої палати є постановленою, якщо за неї проголосувала більшість суддів Конституційного Суду, які беруть участь у її засіданні. Якщо голоси суддів Конституційного Суду поділилися порівну, конституційне провадження у справі вважається відкритим.

4. У разі постановлення Великою палатою ухвали про відкриття конституційного провадження у справі Голова Суду вносить справу на розгляд пленарного засідання Великої палати.

5. Постановлена Великою палатою ухвала про відмову у відкритті конституційного провадження у справі є остаточною.

6. Велика палата на пленарних засіданнях розглядає справи, провадження в яких відкрито за конституційним поданням, конституційним зверненням, та справи, провадження в яких відкрито за конституційною скаргою, але Сенат відмовився від розгляду справи на розсуд Великої палати.

7. Відкрита частина пленарного засідання Великої палати у формі усного провадження підлягає фіксуванню за допомогою технічних засобів та шляхом ведення протоколу.

8. Велика палата ухвалює рішення, надає висновок на закритій частині пленарного засідання.

9. Виступи суддів Конституційного Суду у закритій частині пленарного засідання Великої палати є службовою інформацією і не можуть бути

розголошені.

10. Протокол закритої частини пленарного засідання Великої палати не може бути розголошений і зберігається окремо від матеріалів справи.

11. Рішення Суду є ухваленим Великою палатою, а його висновок - наданим, якщо за це проголосували щонайменше 10 суддів Конституційного Суду.

Стаття 67. Засідання та пленарні засідання Сенату

1. Сенат на засіданні розглядає питання щодо відкриття або відмови у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою, якщо Колегія не одностайно постановила ухвалу про відмову у відкритті конституційного провадження.

2. Засідання та пленарні засідання Сенату є повноважними, якщо на них присутні щонайменше шість суддів Конституційного Суду від складу Сенату.

3. Ухвала Сенату є постановленою, якщо за це проголосувала більшість суддів Конституційного Суду, які беруть участь у засіданні.

4. Якщо голоси суддів Конституційного Суду, які входять до складу Сенату, поділилися порівну, конституційне провадження у справі вважається відкритим.

5. У разі постановлення на засіданні Колегії, Сенату ухвали про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Голова Суду чи заступник Голови Суду вносить цю справу на розгляд пленарного засідання відповідного Сенату.

6. Постановлена Сенатом ухвала про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою є остаточною.

7. Відкрита частина пленарного засідання Сенату у формі усного провадження підлягає фіксуванню за допомогою технічних засобів та шляхом ведення протоколу.

8. Сенат ухвалює рішення на закритій частині пленарного засідання.

9. Виступи суддів Конституційного Суду на закритій частині пленарного засідання Сенату є службовою інформацією і не можуть бути розголошені.

10. Протокол закритої частини пленарного засідання Сенату не розголошується і зберігається окремо від матеріалів справи.

11. Рішення Суду у справі за конституційною скаргою є ухваленим, якщо за це проголосували щонайменше дві третини суддів Конституційного Суду, які розглядають справу в Сенаті.

Стаття 68. Відмова Сенату від розгляду справи на розсуд Великої палати

1. Якщо під час розгляду Сенатом справи виникає необхідність в тлумаченні [Конституції України](#) або якщо вирішення питання, яке розглядає Сенат, може спричинити несумісність із юридичними позиціями, постановленими Судом попередньо, Сенат може в будь-який час до постановлення свого рішення відмовитися від розгляду справи на розсуд Великої палати.

2. Про відмову від розгляду справи на розсуд Великої палати Сенат більшістю суддів Конституційного Суду, які беруть участь у засіданні, постановляє ухвалу, в якій викладає відповідні підстави.

Стаття 69. Забезпечення повноти розгляду справи

1. Колегія, Сенат, Велика палата під час підготовки справи до розгляду та конституційного провадження у справі можуть:

1) витребувати від Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, Генерального прокурора, судів, інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, посадових осіб, підприємств, установ, організацій усіх форм власності, політичних партій, громадських об'єднань копії документів, матеріалів, а також відомості, що стосуються справи;

2) призначати у разі потреби експертизу та залучати спеціалістів до участі в конституційному провадженні;

3) викликати на засідання, пленарні засідання посадових осіб, експертів, спеціалістів, свідків, представників суб'єктів звернень, громадян, участь яких необхідна для забезпечення об'єктивного і повного розгляду справи.

2. Ухилення без поважних причин від з'явлення на засідання Колегії, засідання або пленарне засідання Сенату чи Великої палати, а так само відмова надати витребувані документи, матеріали та інші відомості або їх умисне приховування мають наслідком відповідальність винних у цьому осіб за законом.

3. З питань, винесених на розгляд Суду, до Сенату або Великої палати можуть подаватися письмові обгрунтовані юридичні висновки (*amicus curiae*). Суд на власний розсуд вирішує питання про долучення таких висновків до справи та їх розгляд.

Стаття 70. Учасники конституційного провадження

1. Учасниками конституційного провадження є суб'єкт права на конституційне подання, конституційне звернення, конституційну скаргу (уповноважена особа, що діє від його імені) та орган або посадова особа, які ухвалили акт, що є предметом розгляду в Суді (далі - учасник конституційного провадження), а також залучені Судом до участі у розгляді справи органи та посадові особи, свідки, експерти, спеціалісти, перекладачі та інші особи, участь яких необхідна для забезпечення об'єктивного і повного розгляду справи (далі - залучений учасник конституційного провадження).

2. Про залучення органів та посадових осіб, свідків, експертів, спеціалістів, перекладачів та інших осіб до участі у засіданні Колегії, засіданні або пленарному засіданні Сенату чи Великої палати відповідно Колегія, Сенат, Велика палата постановляє ухвалу.

3. Колегія, Сенат, Велика палата може перенести розгляд справи, якщо учасник конституційного провадження з поважної причини не прибув на відповідне засідання.

4. Якщо учасник конституційного провадження з поважної причини повторно не прибув на відповідне засідання, то Колегія, Сенат чи Велика палата може постановити ухвалу про розгляд справи за його відсутності.

5. Якщо учасник конституційного провадження, належним чином повідомлений про дату, час і місце розгляду справи, не прибув на відповідне засідання без поважної причини, то Колегія, Сенат або Велика палата розглядає справу за його відсутності.

6. Учасники конституційного провадження та інші особи, присутні в Залі засідань Суду, можуть здійснювати аудіо- і відеозапис відкритої частини пленарного засідання Сенату, Великої палати за допомогою портативних технічних засобів у порядку, встановленому [Регламентом](#).

Стаття 71. Права та обов'язки учасника конституційного провадження

1. Учасник конституційного провадження має право:

1) знайомитися із матеріалами справи;

2) давати усні та письмові пояснення;

3) викладати свої думки з питань, що розглядаються;

4) ставити з дозволу головуючого запитання іншим учасникам конституційного провадження;

5) заявляти клопотання;

6) подавати заяви про відвід Судді;

7) користуватися іншими правами, передбаченими цим Законом та [Регламентом](#).

2. Клопотання учасника конституційного провадження, подані під час засідання, пленарного засідання, Сенат чи Велика палата розглядає в Залі засідань або в окремій кімнаті для обговорення.

3. Учасник конституційного провадження зобов'язаний у разі запрошення з'являтися на засідання, пленарне засідання Сенату, Великої палати, давати правдиві пояснення, надавати документи, матеріали та іншу інформацію, необхідні для повного та всебічного розгляду справи. За ненадання інформації або надання завідомо недостовірних документів, матеріалів, іншої недостовірної інформації учасник конституційного провадження несе відповідальність у порядку, визначеному законом.

Стаття 72. Права та обов'язки залученого учасника конституційного провадження

1. Залучений учасник конституційного провадження має право подавати письмові пояснення, які додаються до матеріалів справи, а також знайомитися із поясненнями інших учасників провадження.

2. Експерти, спеціалісти, свідки та інші особи, участь яких має сприяти об'єктивному і повному розгляду справи, у разі запрошення зобов'язані прийти на засідання або пленарне засідання Сенату, Великої палати, давати правдиві пояснення, надавати документи, матеріали та іншу інформацію, необхідні для повного та всебічного розгляду справи. За ненадання інформації або надання завідомо недостовірних документів, матеріалів, іншої недостовірної інформації ці особи несуть відповідальність в порядку, визначеному законом.

Стаття 73. Відповідальність за порушення порядку проведення пленарних засідань у Суді

1. Головуючий на пленарному засіданні Сенату чи Великої палати забезпечує додержання порядку його проведення.

2. Учасників конституційного провадження та інших присутніх у Залі засідань осіб попереджають про необхідність додержання встановленого порядку.

3. Користуватися засобами мобільного зв'язку під час проведення пленарних засідань не дозволяється.

4. Учасники конституційного провадження, перекладач, свідок, спеціаліст, експерт, інші учасники конституційного провадження, залучені Конституційним Судом до участі у справі, за неповагу до Конституційного Суду, що виразилася у злісному ухиленні від явки на засідання, пленарне засідання Сенату, Великої палати Конституційного Суду або в невідкоренні цих та інших осіб розпорядженню головуючого чи в порушенні порядку під час таких засідань, а також інші присутні у Залі засідань особи (крім суддів Конституційного Суду) за вчинення будь-яких дій, які свідчать про явну зневагу до Конституційного Суду, несуть відповідальність в порядку, визначеному законом.

5. Дотримання порядку в Залі засідань забезпечує служба судових розпорядників Суду.

6. За ухвалою Сенату чи Великої палати судовий розпорядник випроваджує порушника із Зали засідань.

Стаття 74. Мова конституційного провадження

1. Конституційне подання, конституційне звернення, конституційна скарга подаються до Суду державною мовою.

2. Провадження у Суді ведеться державною мовою.

3. Оформлення та офіційне оприлюднення актів Суду здійснюються державною мовою.

4. Учасники конституційного провадження, які не володіють державною мовою, мають своєчасно заявити клопотання про участь у справі перекладача. Такі учасники конституційного провадження можуть запропонувати Суду кандидатуру перекладача, надавши документи на підтвердження його кваліфікації.

5. Питання про участь перекладача вирішує Сенат чи Велика палата до початку розгляду справи, постановляючи ухвалу.

6. За завідомо неправильний переклад або за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків перекладач несе кримінальну відповідальність, а за невиконання інших обов'язків - відповідальність, встановлену законом.

Стаття 75. Строки конституційного провадження

1. Обчислення строків конституційного провадження ведеться з дня постановлення ухвали про відкриття конституційного провадження у справі, а у разі відмови Сенату від розгляду справи на розсуд Великої палати - з дня постановлення відповідної ухвали Сенату.

2. Строк конституційного провадження не повинен перевищувати шість місяців, якщо інше не встановлено цим Законом.

3. Строк конституційного провадження не може перевищувати один календарний місяць для справ:

1) про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до [Конституції України](#) вимогам статей [157](#) і [158 Конституції України](#);

2) за зверненням Президента України щодо конституційності актів Кабінету Міністрів України відповідно до пункту 15 частини першої статті [106 Конституції України](#);

3) щодо яких Сенат, Велика палата визнали конституційне провадження невідкладним.

Стаття 76. Об'єднання і роз'єднання конституційних проваджень

1. Якщо до Суду надійшло декілька звернень, що стосуються того самого питання або взаємопов'язаних питань, і щодо цих звернень відкрито конституційні провадження, Сенат чи Велика палата постановляє ухвалу про об'єднання справ в одне конституційне провадження.

Якщо конституційні скарги, що стосуються того самого питання або взаємопов'язаних питань, перебувають у конституційному провадженні різних сенатів, ухвалу про їх об'єднання в одне конституційне провадження постановляє Велика палата. У такому разі конституційні скарги, об'єднані в одне конституційне провадження, розглядає Сенат, визначений Великою палатою.

Якщо у конституційному провадженні Сенату та Великої палати перебувають різні конституційні скарги, що стосуються того самого питання або взаємопов'язаних питань, то ухвалу про їх об'єднання в одне конституційне провадження постановляє Велика палата. Об'єднані в одне конституційне провадження конституційні скарги розглядає Велика палата.

2. У разі необхідності Сенат чи Велика палата на пленарному засіданні може постановити ухвалу про роз'єднання конституційного провадження у справі в окремі конституційні провадження.

Глава 11. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ЩОДО ВІДПОВІДНОСТІ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ (КОНСТИТУЦІЙНОСТІ) ЗАКОНІВ УКРАЇНИ (ЇХ ОКРЕМИХ ПОЛОЖЕНЬ) ЗА КОНСТИТУЦІЙНОЮ СКАРГОЮ

Стаття 77. Прийнятність конституційної скарги

1. Конституційна скарга вважається прийнятною за умов її відповідності вимогам, передбаченим статтями 55, 56 цього Закону, та якщо:

1) вичерпано всі національні засоби юридичного захисту (за наявності ухваленого в порядку апеляційного перегляду судового рішення, яке набрало законної сили, а в разі передбаченої законом можливості касаційного оскарження - судового рішення, винесеного в порядку касаційного перегляду);

2) з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, у якому застосовано закон України (його окремі положення), сплинуло не більше трьох місяців.

2. Як виняток, конституційна скарга може бути прийнята поза межами вимог, установлених пунктом 2 частини першої цієї статті, якщо Суд визнає її розгляд необхідним із мотивів суспільного інтересу.

3. Якщо суб'єкт права на конституційну скаргу пропустив строк подання конституційної скарги у зв'язку з тим, що не мав повного тексту судового рішення, він має право висловити у конституційній скарзі клопотання про поновлення пропущеного строку.

4. Суд відмовляє у відкритті конституційного провадження, визнавши конституційну скаргу непринятною, якщо зміст і вимоги конституційної скарги є очевидно необґрунтованими або наявне зловживання правом на подання скарги.

Стаття 78. Забезпечення конституційної скарги

1. При розгляді конституційної скарги Велика палата, у виняткових випадках, з власної ініціативи може вжити заходів щодо забезпечення конституційної скарги, видавши забезпечувальний наказ, який є виконавчим документом.

2. Підставою для забезпечення конституційної скарги є необхідність запобігти незворотнім наслідкам, що можуть настати у зв'язку з виконанням остаточного судового рішення.

3. Способом забезпечення конституційної скарги є встановлення тимчасової заборони вчиняти певну дію.

4. Забезпечувальний наказ втрачає чинність з дня ухвалення рішення або постановлення ухвали про закриття конституційного провадження у справі.

Глава 12. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ЩОДО ВІДПОВІДНОСТІ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ (КОНСТИТУЦІЙНОСТІ) ПИТАНЬ, ЯКІ ПРОПОНУЮТЬСЯ ДЛЯ ВИНЕСЕННЯ НА ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ РЕФЕРЕНДУМ ЗА НАРОДНОЮ ІНІЦІАТИВОЮ

Стаття 79. Спрямування конституційного звернення

1. Конституційне звернення щодо відповідності [Конституції України](#) (конституційності) питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою, має бути спрямоване до Суду до проголошення Президентом України всеукраїнського референдуму за народною ініціативою.

[Стаття 80.](#) Предмет розгляду

1. Предметом розгляду справи є питання, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою.

[Стаття 81.](#) Участь у конституційному провадженні

1. У разі розгляду питання щодо відповідності [Конституції України](#) (конституційності) питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою, Суд залучає до участі в конституційному провадженні представника або представників ініціативної групи всеукраїнського референдуму.

2. За потреби Суд може залучити до участі в конституційному провадженні представників політичних партій та громадських об'єднань.

[Стаття 82.](#) Резолютивна частина висновку

1. У резолютивній частині висновку Суд визначає, які питання, що пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою, відповідають [Конституції України](#) (є конституційними), а які - не відповідають [Конституції України](#) (є неконституційними).

Глава 13. АКТИ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ

[Стаття 83.](#) Види актів

1. Суд ухвалює рішення, надає висновки, постановляє ухвали, видає забезпечувальні накази.

2. Акти з питань, не пов'язаних із конституційним провадженням, Суд ухвалює у формі постанови.

[Стаття 84.](#) Рішення Суду

1. Рішення Суду ухвалює:

1) Велика палата - за результатами розгляду справ за конституційними поданнями щодо конституційності законів України та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим та щодо офіційного тлумачення [Конституції України](#), а також за результатами розгляду справ за конституційними скаргами у разі відмови Сенату в розгляді справи за конституційною скаргою на розсуд Великої палати;

2) Сенат - за результатами розгляду справ за конституційними скаргами.

[Стаття 85.](#) Висновок Суду

1. Висновок Суду надає Велика палата у справах щодо:

1) відповідності [Конституції України](#) чинних міжнародних договорів України або тих міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість;

2) відповідності [Конституції України](#) (конституційності) питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою;

3) додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту;

4) відповідності законопроекту про внесення змін до [Конституції України](#) вимогам статей [157](#) і [158 Конституції України](#);

5) порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим [Конституції України](#) або законів України;

6) відповідності нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим [Конституції України](#) та законам України.

[Стаття 86.](#) Ухвала Суду

1. Для вирішення питань, пов'язаних із відкриттям, відмовою у відкритті, закриттям провадження у справі, іншими процесуальними діями, клопотаннями, процедурою розгляду справ, Суд постановляє відповідні ухвали.

[Стаття 87.](#) Забезпечувальний наказ Суду

1. У конституційних провадженнях згідно з пунктом 9 частини першої статті 7 цього Закону Суд може видати забезпечувальний наказ про вжиття заходів щодо забезпечення конституційної скарги.

[Стаття 88.](#) Ухвалення рішення і надання висновку Судом

1. Суд ухвалює рішення і надає висновок іменем України.

2. Суд ухвалює рішення, надає висновок на закритій частині пленарного засідання Сенату, Великої палати поіменним голосуванням суддів Конституційного Суду, які розглядали справу.

3. Пропозиції суддів Конституційного Суду до проекту рішення чи висновку ставляться на голосування у порядку надходження.

4. Під час ухвалення рішення, надання висновку Суддя не має права утримуватися від голосування.

5. Рішення і висновки Суду підписують окремо судді Конституційного Суду, які голосували на їх підтримку, і судді Конституційного Суду, які голосували проти. Рішення чи висновок Суду є остаточним і не може бути оскарженим.

Суддя Конституційного Суду обов'язково підписує рішення чи висновок Суду.

6. Суд надсилає рішення, висновок учаснику конституційного провадження не пізніше наступного робочого дня після ухвалення рішення чи надання висновку.

[Стаття 89.](#) Вимоги до рішення Суду

1. Рішення Суду містить:

1) вступну частину із зазначенням:

а) найменування рішення, дати і місця його ухвалення, номера;

б) органу, який його ухвалив;

в) складу суддів Конституційного Суду, які розглядали справу;

г) переліку учасників конституційного провадження;

2) описову частину із зазначенням:

а) вимог конституційного подання, конституційної скарги;

б) повної назви, дати ухвалення, порядкового номера акта, конституційність якого оспорується, назви органу або посадової особи, які ухвалили акт, що є предметом розгляду в Суді;

3) мотивувальну частину із зазначенням положень [Конституції України](#), відповідно до яких Суд обґрунтовує своє рішення;

4) резолютивну частину із зазначенням:

а) акта (його окремих положень), що його Суд визнав конституційним чи неконституційним, - у справі щодо конституційності акта (його окремих положень);

б) офіційного тлумачення положення [Конституції України](#), щодо якого було подано конституційне подання, - у справі щодо офіційного тлумачення [Конституції України](#);

в) того, що рішення Суду є обов'язковим, остаточним та таким, що не може бути оскаржено;

г) джерела, в якому рішення Суду має бути опубліковано.

2. Під час розгляду справи щодо конституційності акта про набрання міжнародним договором чинності для України Суд у резолютивній частині вказує на юридичні наслідки для України у разі визнання акта неконституційним.

3. Якщо Суд, розглядаючи справу за конституційною скаргою, визнав закон України (його положення) таким, що відповідає [Конституції України](#), але одночасно виявив, що суд застосував закон України (його положення), витлумачивши його у спосіб, що не відповідає [Конституції України](#), то Конституційний Суд вказує на це у резолютивній частині рішення.

Стаття 90. Вимоги до висновку Суду

1. Висновок Суду містить:

1) вступну частину із зазначенням:

- а) найменування висновку, дати і місця його надання, номера;
- б) того, що висновок надає Велика палата;
- в) складу суддів Конституційного Суду, які розглядали справу;
- г) переліку учасників конституційного провадження;

2) описову частину із зазначенням вимог, викладених у конституційному зверненні;

3) мотивувальну частину із зазначенням положень [Конституції України](#), відповідно до яких Суд обґрунтовує висновок;

4) резолютивну частину із зазначенням:

- а) положень міжнародного договору, які Суд визнає конституційними чи неконституційними, - у справі щодо конституційності чинного міжнародного договору України або того міжнародного договору, що вноситься до Верховної Ради України для надання згоди на його обов'язковість;
- б) питань, які Суд визнає конституційними чи неконституційними, - у справі щодо відповідності [Конституції України](#) (конституційності) питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою;
- в) того, чи була додержана конституційна процедура розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту, - у справі щодо додержання такої процедури;
- г) положень законопроекту, які відповідають вимогам статей [157](#) і [158 Конституції України](#), і положень, які не відповідають таким вимогам, - у справі щодо відповідності законопроекту про внесення змін до [Конституції України](#) вимогам статей [157](#) і [158 Конституції України](#);
- г) того, чи порушила Верховна Рада Автономної Республіки Крим [Конституцію України](#) або закони України, - у справі про порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим [Конституції України](#) або законів України;
- д) нормативно-правового акта Верховної Ради Автономної Республіки Крим (його окремих положень), який Суд визнає таким, що відповідає [Конституції України](#) та законам України, чи таким, що не відповідає [Конституції України](#) та законам України, - у справі щодо відповідності нормативно-правового акта Верховної Ради Автономної Республіки Крим [Конституції України](#) та законам України;
- е) того, що висновок Суду є обов'язковим, остаточним та таким, що не може бути оскаржено;
- є) джерела, в якому висновок Суду має бути опубліковано.

Стаття 91. Визначення Судом строку втрати чинності актом (його окремими положеннями)

1. Закони, інші акти або їх окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом рішення про їх неконституційність, якщо інше не встановлено самим рішенням, але не раніше дня його ухвалення.

Стаття 92. Юридична позиція Конституційного Суду

1. Юридичну позицію Конституційний Суд викладає у мотивувальній та/або резолютивній частині рішення, висновку. Юридична позиція Суду може міститися в ухвалах про відмову у відкритті конституційного провадження у справі та про закриття конституційного провадження у справі, постановлених Сенатом чи Великою палатою.
2. Конституційний Суд може розвивати і конкретизувати юридичну позицію Суду у своїх наступних актах, змінювати юридичну позицію Суду в разі суттєвої зміни нормативного регулювання, яким керувався Суд при висловленні такої позиції, або за наявності об'єктивних підстав необхідності покращення захисту конституційних прав і свобод з урахуванням міжнародних зобов'язань України та за умови обґрунтування такої зміни в акті Суду.

Стаття 93. Окрема думка Судді

1. Суддя, який підписав рішення, висновок, ухвалу про відмову у відкритті конституційного провадження у справі або про закриття конституційного провадження, може викласти окрему думку в строки, встановлені [Регламентом](#).
2. Суддя викладає окрему думку в письмовій формі, що додається до відповідного акта Суду та без зволікання оприлюднюється на офіційному веб-сайті Суду.

Стаття 94. Офіційне оприлюднення та опублікування актів Суду

1. Оприлюднення всіх актів Суду за результатами конституційного провадження здійснюється на офіційному веб-сайті Суду або в окремих випадках за ухвалою Суду - в Залі засідань Суду, але не пізніше наступного робочого дня після їх ухвалення. Опублікування акта Суду разом з окремою думкою Судді здійснюється у "Віснику Конституційного Суду України" та інших офіційних друкованих виданнях України.
2. Процедуру і порядок офіційного оприлюднення актів Суду в Залі засідань Суду та на офіційному веб-сайті Суду встановлює [Регламент](#).

Стаття 95. Усунення описок у тексті акта Суду і роз'яснення порядку виконання актів Суду

1. Суд після офіційного оприлюднення акта Суду може з власної ініціативи або за заявою учасника конституційного провадження, який брав участь у справі, усунути допущені у відповідному акті описки.
2. Суд за клопотанням учасника конституційного провадження, який брав участь у справі, може роз'яснити порядок виконання рішення, висновку Суду.

Після отримання відповідного клопотання Суддя-доповідач упродовж одного місяця здійснює підготовку питання до розгляду на засіданні Суду.

3. Про усунення описок або про роз'яснення порядку виконання рішення, висновку Суду постановляється ухвала, яка є складовою відповідного рішення, висновку Суду.

Стаття 96. Ухвалення Регламенту, інших актів, що регламентують організацію роботи Суду, та внесення змін до них

1. Суд ухвалює [Регламент](#) та зміни до нього на спеціальному пленарному засіданні. [Регламент](#) чи зміни до нього є ухваленими, якщо за це проголосували щонайменше дві третини від конституційного складу Суду. Інші акти Суду, що регламентують організацію його роботи, Суд ухвалює на засіданні більшістю голосів присутніх.
2. Суд оприлюднює [Регламент](#) на своєму офіційному веб-сайті та опубліковує його у "Віснику Конституційного Суду України".
3. Зміни до [Регламенту](#) Суд оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті із зазначенням дати набрання ними чинності.

За потреби Суд оприлюднює зміни до [Регламенту](#) із застереженням щодо порядку їх застосування до проваджень, які було відкрито на момент ухвалення змін, та до поданих до Суду звернень, які Суд не розглянув.

Глава 14. ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ТА ВИСНОВКІВ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ

Стаття 97. Порядок виконання рішень та висновків Суду

1. Суд у рішенні, висновку може встановити порядок і строки їх виконання, а також зобов'язати відповідні державні органи забезпечити контроль за виконанням рішення, додержанням висновку.
2. Суд може вимагати від відповідних органів письмове підтвердження виконання рішення, додержання висновку.

Стаття 98. Відповідальність за невиконання актів Суду

1. За невиконання рішень та недодержання висновків Суду настає відповідальність згідно із законом.

Розділ III

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.
2. З набранням чинності цим Законом пленарні засідання, спеціальні пленарні засідання Суду ведуться в порядку, встановленому цим

Законом.

3. Конституційну скаргу може бути подано, якщо остаточне судове рішення у справі особи набрало законної сили не раніше 30 вересня 2016 року.

Конституційна скарга, подана до набрання чинності цим Законом, щодо справи, остаточне судове рішення у якій набрало законної сили раніше 30 вересня 2016 року, повертається Секретаріатом Конституційного Суду суб'єкту права на конституційну скаргу без розгляду у десятиденний строк з дня набрання чинності цим Законом.

До конституційної скарги, поданої до набрання чинності цим Законом, щодо справи, остаточне судове рішення у якій набрало законної сили у період з 30 вересня 2016 року до набрання чинності цим Законом, строк, передбачений пунктом 2 частини першої статті 77 цього Закону, не застосовується.

Конституційна скарга щодо справи, остаточне судове рішення у якій набрало законної сили у період з 30 вересня 2016 року до набрання чинності цим Законом, може бути подана у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом.

4. Якщо конституційна скарга, подана до набрання чинності цим Законом, не відповідає його вимогам, Секретаріат Конституційного Суду повідомляє суб'єкту права на конституційну скаргу про можливість приведення такої конституційної скарги у відповідність до вимог цього Закону протягом трьох місяців з дня набрання ним чинності.

Не приведена у відповідність до вимог цього Закону конституційна скарга повертається Секретаріатом Конституційного Суду суб'єкту права на конституційну скаргу без розгляду у десятиденний строк після закінчення строку, визначеного абзацом першим цього пункту.

5. Суд упродовж трьох місяців з дня офіційного опублікування цього Закону ухвалює [Регламент](#) та утворює сенати у порядку, встановленому цим Законом.

6. Порядок відбору кандидатів на посаду судді Конституційного Суду та призначення суддів Конституційного Суду, визначений статтями 12-15 цього Закону, не застосовується до суддів Конституційного Суду, призначених до набрання чинності цим Законом.

Про початок конкурсу для відбору кандидатур на посади суддів Конституційного Суду, які є вакантними на день набрання чинності цим Законом та які стануть вакантними з підстави, передбаченої пунктом 1 частини першої статті [149-1 Конституції України](#), протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом, оголошується на офіційному веб-сайті відповідно Президента України, Верховної Ради України, Ради суддів України не пізніше трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом.

7. Суддя Конституційного Суду, призначений на посаду до набрання чинності цим Законом, має право на відставку відповідно до законодавства, що діяло на день його призначення.

У такому разі до стажу роботи, що дає судді Конституційного Суду право на відставку і виплату вихідної допомоги, зараховується також стаж іншої практичної, наукової, педагогічної роботи за фахом та стаж державної служби.

8. Визнати таким, що втратив чинність, [Закон України "Про Конституційний Суд України"](#) (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 49, ст. 272 із наступними змінами).

9. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) у [Кодексі України про адміністративні правопорушення](#) (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122):

а) у статті [185-3](#):

назву доповнити словами "або Конституційного Суду України";

доповнити частиною п'ятою такого змісту:

"Неповага до Конституційного Суду України з боку учасників конституційного провадження, перекладача, свідка, спеціаліста, експерта, інших учасників конституційного провадження, залучених Конституційним Судом України до участі у справі, що виразилася у злісному ухиленні від явки на засідання, пленарне засідання Сенату, Великої палати Конституційного Суду України або в невідкоренні цих та інших осіб розпорядженню головуючого чи в порушенні порядку під час таких засідань, а так само вчинення будь-яких дій, які свідчать про явну зневагу до Конституційного Суду України іншими присутніми на пленарному засіданні особами (крім суддів Конституційного Суду України),

тягнуть за собою накладення штрафу від двадцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян";

б) доповнити статтею 188-49 такого змісту:

"Стаття 188-49. Невиконання законних вимог судді Конституційного Суду України, Колегії суддів, Сенату, Великої палати Конституційного Суду України

Ненадання інформації або надання завідомо недостовірних документів, матеріалів, іншої недостовірної інформації на запит судді

Конституційного Суду України, Колегії суддів, Сенату, Великої палати Конституційного Суду України -

тягнуть за собою накладення штрафу від двадцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, -

тягнуть за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян";

в) статтю [221](#) після цифр "188-48" доповнити цифрами "188-49";

г) у частині першій статті [255](#):

пункт 7-1 викласти в такій редакції:

"7-1) судовий розпорядник (частини перша, друга, третя та п'ята статті 185-3)";

доповнити пунктом 9-5 такого змісту:

"9-5) уповноважені особи Секретаріату Конституційного Суду України (стаття 188-49)";

2) пункт 5 частини другої статті [112 Господарського процесуального кодексу України](#) (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 6, ст. 56)

викласти в такій редакції:

"5) встановлена Конституційним Судом України неконституційність закону України, іншого акта (їх окремих положень) або надане Конституційним Судом України офіційне тлумачення положень [Конституції України](#), що є відмінним від того, як їх застосував суд при вирішенні справи";

3) у [Кримінальному кодексі України](#) (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 25-26, ст. 131):

а) абзац перший частини першої статті [344](#) після слів "члена Кабінету Міністрів України" доповнити словами "Голову Конституційного Суду України, суддю Конституційного Суду України";

б) абзац перший частини четвертої статті [382](#) доповнити словами "рішення Конституційного Суду України та умисне недодержання нею висновку Конституційного Суду України";

в) абзац перший частини першої статті [384](#) після слів "в суді" доповнити словами "або під час конституційного провадження у Конституційному Суді України";

г) абзац перший частини першої статті [385](#) після слів "у суді" доповнити словами "Конституційному Суді України";

4) пункт 4 частини другої статті [361 Цивільного процесуального кодексу України](#) (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., №№ 40-42, ст. 492) викласти в такій редакції:

"4) встановлена Конституційним Судом України неконституційність закону України, іншого акта (їх окремих положень) або надане Конституційним Судом України офіційне тлумачення положень [Конституції України](#), що є відмінним від того, як їх застосував суд при вирішенні справи";

5) пункт 5 частини другої статті [245 Кодексу адміністративного судочинства України](#) (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., №№ 35-37,

ст. 446) викласти в такій редакції:

"5) встановлена Конституційним Судом України неконституційність закону України, іншого акта (їх окремих положень) або надане Конституційним Судом України офіційне тлумачення положень [Конституції України](#), що є відмінним від того, як їх застосував суд при вирішенні справи";

б) пункт 4 частини другої статті [459 Кримінального процесуального кодексу України](#) (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., №№ 9-13, ст. 88) викласти в такій редакції:

"4) визнання Конституційним Судом України неконституційності закону України, іншого акта (їх окремих положень) або надання Конституційним Судом України офіційного тлумачення положень [Конституції України](#), що є відмінним від того, як їх застосував суд при вирішенні справи";

7) у [Законі України "Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів"](#) (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 11, ст. 50 із наступними змінами):

а) у статті [1](#) слова "працівників суду і" замінити словами "суддів Конституційного Суду України, суддів та працівників апаратів судів, працівників", а слова "цих працівників" замінити словами "цих осіб";

б) у частині першій статті [2](#):

у пункті 1:

в абзаці другому слова "працівники суду і" замінити словами "судді Конституційного Суду України, судді та працівники апаратів судів, працівники";

підпункти "а" і "б" викласти в такій редакції:

"а) конституційному провадженні;

б) розгляді справ у судах, кримінальному провадженні та провадженні у справах про адміністративні правопорушення";

пункт 2 доповнити приміткою такого змісту:

"Примітка. Щодо судді Конституційного Суду України цей Закон поширюється на членів сім'ї судді Конституційного Суду України, перелік яких визначений у Законі України "Про Конституційний Суд України";

в) статтю [14](#) доповнити пунктом "г" такого змісту:

"г) Голова Конституційного Суду України - щодо захисту судді Конституційного Суду України та його близьких родичів за заявою такого судді";

г) частину першу статті [15](#) доповнити пунктом "г-1" такого змісту:

"г-1) щодо судді Конституційного Суду України та його близьких родичів - на відповідний підрозділ Національної поліції України";

г) частину першу статті [24](#) після слів "Генеральний прокурор" доповнити словами "Голова Конституційного Суду України";

8) в абзаці третьому пункту 3 частини першої статті [13](#) та частині другій статті [15 Закону України "Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини"](#) (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 20, ст. 99) слова "та законів України" виключити;

9) у [Регламенті Верховної Ради України](#), затвердженому Законом України "Про Регламент Верховної Ради України" (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., №№ 14-17, ст. 133 із наступними змінами):

а) у першому реченні частини п'ятої статті [144](#) слова "до дня його першого розгляду" замінити словами "до початку розгляду", а слова та цифри "(частина перша статті 44 Закону України "Про Конституційний Суд України")" замінити словами "відповідно до Закону України "Про Конституційний Суд України";

б) статтю [208](#) викласти в такій редакції:

"Стаття 208. Порядок призначення на посаду та звільнення з посади Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

1. Відповідно до пункту 17 частини першої статті [85 Конституції України](#) Верховна Рада призначає на посаду і звільняє з посади Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

2. Кандидатуру на посаду Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини пропонує Верховній Раді Голова Верховної Ради України з дотриманням вимог [Закону України "Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини"](#).

3. Комітет, до предмета відання якого належить питання додержання прав і свобод людини і громадянина, подає своє рішення щодо кандидатів на посаду Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Рішення комітету та відомості про кандидатів на посаду Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, підготовлені з дотриманням вимог щодо відомостей про кандидата на посаду (частина друга статті 205 цього Регламенту), надаються народним депутатам не пізніше як за три дні до розгляду Верховною Радою питання про призначення Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

4. Відомості про запропоновані кандидатури на посаду Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (частина друга статті 205 цього Регламенту) публікуються в газеті "Голос України" не пізніше як за 10 днів до розгляду питання про призначення.

5. Обговорення кандидатур на посаду Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини проводиться в порядку, передбаченому частиною восьмою статті 205 цього Регламенту.

6. Звільнення з посади Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини здійснюється за письмовим поданням Голови Верховної Ради України за наявності рішення комітету, до предмета відання якого належить питання додержання прав і свобод людини і громадянина.

7. Рішення про призначення на посаду та звільнення з посади Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини приймається Верховною Радою відкритим голосуванням більшістю голосів народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради.

8. Рішення про призначення на посаду та звільнення з посади Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини оформлюється відповідною постановою Верховної Ради";

в) доповнити статтею 208-4 такого змісту:

"Стаття 208-4. Порядок призначення на посаду суддів Конституційного Суду України

1. Відповідно до пункту 26 частини першої статті [85 Конституції України](#) Верховна Рада призначає на посаду суддів Конституційного Суду України.

2. Відбір кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України здійснюється на конкурсних засадах.

Підготовку питання щодо розгляду на конкурсних засадах кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України у Верховній Раді здійснює комітет, до предмета відання якого належать питання правового статусу Конституційного Суду України.

3. Не пізніше як за три місяці до дня закінчення строку повноважень чи досягнення граничного віку перебування на посаді судді Конституційного Суду України або не пізніше одного місяця з дня виникнення вакансії на посаду судді Конституційного Суду України в разі, якщо повноваження судді Конституційного Суду України припинено чи його звільнено з посади з підстав, передбачених статтею [149-1 Конституції України](#), Апарат Верховної Ради за поданням комітету, до предмета відання якого належать питання правового статусу Конституційного Суду України, оприлюднює інформацію на офіційному веб-сайті Верховної Ради та повідомляє депутатські фракції (депутатські групи) про початок прийому пропозицій депутатських фракцій (депутатських груп) щодо кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України. Депутатська фракція (депутатська група) може запропонувати по одному кандидату на кожну вакантну посаду судді Конституційного Суду України.

Право подання пропозицій щодо кандидата на посаду судді Конституційного Суду України може реалізувати також група позафракційних народних депутатів у кількості, не меншій за кількісний склад найменшої депутатської групи.

4. Депутатська фракція (депутатська група), група позафракційних народних депутатів подає пропозицію щодо кандидата на посаду судді

Конституційного Суду України разом із заявою особи, яка виявила намір обійняти посаду судді Конституційного Суду України, та документами, визначеними частиною четвертою статті 12 Закону України "Про Конституційний Суд України", до комітету, до предмета відання якого належать питання правового статусу Конституційного Суду України, протягом тридцяти календарних днів з дня оголошення про початок прийому пропозицій депутатських фракцій (депутатських груп).

5. Інформація про пропозиції депутатських фракцій (депутатських груп), а також груп позафракційних народних депутатів (у разі подання) та про осіб, які претендують бути обраними на посаду судді Конституційного Суду України, разом із автобіографіями та мотиваційними листами кандидатів оприлюднюються Апаратом Верховної Ради на офіційному веб-сайті Верховної Ради на наступний робочий день після закінчення строку прийняття заяв кандидатів.

6. Комітет, до предмета відання якого належать питання правового статусу Конституційного Суду України, розглядає заяву особи, яка виявила намір обійняти посаду судді Конституційного Суду України, та документи, подані з пропозиціями депутатських фракцій (депутатських груп), і приймає рішення про відповідність особи вимогам, встановленим [Конституцією України](#), Законом України "Про Конституційний Суд України".

Кандидати, щодо яких прийнято рішення про їх невідповідність вимогам, встановленим [Конституцією України](#), Законом України "Про Конституційний Суд України", припиняють участь у конкурсі.

Документи кандидата на посаду судді Конституційного Суду України, який відповідає таким вимогам, комітет, до предмета відання якого належать питання правового статусу Конституційного Суду України, подає до Апарату Верховної Ради для організації проведення спеціальної перевірки щодо цього кандидата.

Апарат Верховної Ради у триденний строк після отримання від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної служби, інформації про результати спеціальної перевірки передає до комітету, до предмета відання якого належать питання правового статусу Конституційного Суду України, довідку про результати спеціальної перевірки.

Після отримання довідки про результати спеціальної перевірки щодо всіх кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України комітет, до предмета відання якого належать питання правового статусу Конституційного Суду України, проводить співбесіди з кандидатами, які пройшли спеціальну перевірку.

За результатами співбесід з кандидатами, комітет, до предмета відання якого належать питання правового статусу Конституційного Суду України, ухвалює рекомендацію щодо кожного кандидата на посаду судді Конституційного Суду України.

Комітет, до предмета відання якого належать питання правового статусу Конституційного Суду України, подає на розгляд Верховної Ради щодо кожного кандидата на посаду судді Конституційного Суду України рекомендацію, довідку про результати спеціальної перевірки та інші документи, подані кандидатом.

7. Усі документи (крім інформації з обмеженим доступом), зазначені в абзаці сьомому частини шостої цієї статті, надаються народним депутатам не пізніше як за три дні до розгляду Верховною Радою відповідного питання.

8. Кожен із кандидатів має право до початку голосування виступити на пленарному засіданні Верховної Ради.

Народні депутати можуть ставити запитання до кандидата на пленарному засіданні Верховної Ради щодо будь-якої інформації стосовно кандидата, крім інформації, яка стосується його приватного життя і щодо якої відсутні розумні підстави вважати, що вона може бути важливою для визначення здатності кандидата належним чином виконувати повноваження судді Конституційного Суду України, а також інформації, що становить державну таємницю.

В обговоренні кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України беруть участь представники депутатських фракцій (депутатських груп), представники комітетів, народні депутати.

9. Після виступів кандидатів та обговорення кандидатур проводиться голосування.

10. Відбір на посади судді Конституційного Суду України здійснюється Верховною Радою відкритим рейтинговим голосуванням по кожному кандидату окремо.

Верховна Рада призначає суддів Конституційного Суду України списком, визначеним за підсумками рейтингового голосування, відповідно до кількості вакантних посад відкритим голосуванням більшістю голосів народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради.

У разі якщо вакантною є одна посада судді Конституційного Суду України, Верховна Рада призначає, відкритим голосуванням більшістю голосів народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради, на посаду того кандидата, який за підсумками рейтингового голосування отримав найбільшу кількість голосів народних депутатів.

Якщо рішення про призначення на посади суддів (судді) Конституційного Суду України не прийнято, оголошується повторний конкурс, який проводиться відповідно до процедури, визначеної цією статтею.

11. Рішення про призначення на посади суддів Конституційного Суду України оформлюється постановою Верховної Ради";

10) у статті [36 Закону України "Про Кабінет Міністрів України"](#) (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 13, ст. 222): у частині першій слова "а також для офіційного тлумачення Конституції та законів України" виключити; доповнити частиною другою такого змісту:

"2. Інтереси Кабінету Міністрів України під час розгляду справ у Конституційному Суді України представляє постійний представник Кабінету Міністрів України у Конституційному Суді України";

11) у [Законі України "Про державну службу"](#) (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 4, ст. 43; 2017 р., № 7-8, ст. 50):

а) частину третю статті [3](#) доповнити пунктами 11-1 і 11-2 такого змісту:

"11-1) суддів Конституційного Суду України;

11-2) постійного представника Кабінету Міністрів України у Конституційному Суді України";

б) у статті [91](#):

частину другу після слів "зазначених у частині першій цієї статті" доповнити словами "крім Керівника Секретаріату Конституційного Суду України";

після частини шостої доповнити новою частиною такого змісту:

"7. Керівник Секретаріату Конституційного Суду України, його перший заступник та заступник призначаються на посади та звільняються з посад у порядку, визначеному Законом України "Про Конституційний Суд України".

У зв'язку з цим частину сьому вважати частиною восьмою.

10. Кабінету Міністрів України:

у місячний строк з дня набрання чинності цим Законом підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо фінансування першочергових заходів з реалізації цього Закону;

у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативні акти та забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативних актів у відповідність із цим Законом;

передбачити у [Законі України "Про Державний бюджет України на 2017 рік"](#) та передбачити у проектах законів про Державний бюджет України на наступні роки видатки, пов'язані з реалізацією положень цього Закону.

Розділ IV

ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Конституційний Суд закриває відкриті до набрання чинності цим Законом конституційні провадження у справах за конституційними поданнями щодо офіційного тлумачення законів України (їх окремих положень) та у справах за конституційними зверненнями.

Конституційні подання щодо офіційного тлумачення законів України (їх окремих положень) та конституційні звернення, що надійшли до Конституційного Суду до набрання чинності цим Законом і конституційні провадження у справах за якими не були відкриті, Секретаріат Суду повертає їх авторам.

2. Розгляд справ, конституційні провадження за якими відкрито, проводиться у формі, визначеній Великою палатою.

3. З метою надання експертної допомоги в конституційних провадженнях за конституційними скаргами у Конституційному Суді тимчасово, на строк до 1 січня 2020 року, запроваджується інститут спеціального радника.

Для здійснення функцій спеціального радника Конституційний Суд може запросити суддю у відставці іноземного органу конституційної юрисдикції або представника міжнародної урядової організації, предметом статутного завдання якої є питання конституційного права. Не може бути запрошений для здійснення цих функцій громадянин держави, визнаної Верховною Радою України агресором.

Спеціальний радник може до початку розгляду справи Сенатом або Великою палатою надати свій письмовий обґрунтований юридичний висновок (*amicus curiae*) у справі.

Забезпечення діяльності спеціального радника здійснюється за рахунок міжнародної технічної допомоги або міжнародних організацій.

Президент України П.ПОРОШЕНКО

м. Київ

13 липня 2017 року

№ 2136-VIII